

UNIVERZITA KARLOVA
FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD
Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Bakalářská práce

2018

Jan Kašpárek

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Jan Kašpárek

**Mytologická analýza a dekonstrukce mediálního
obrazu uprchlické krize**

Bakalářská práce

Autor práce: Jan Kašpárek

Studijní program: Žurnalistika

Vedoucí práce: prof. PhDr. Jan Jirák, Ph.D.

Rok obhajoby: 2018

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval samostatně a použil jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne

Jan Kašpárek

Bibliografický záznam

KAŠPÁREK, Jan. *Mytologická analýza a dekonstrukce mediálního obrazu uprchlické krize*. Praha, 2018. 43 s. Bakalářská práce (Bc.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky. Katedra žurnalistiky. Vedoucí bakalářské práce prof. PhDr. Jan Jiráček, Ph.D.

Rozsah práce: 75 819 znaků

Anotace

Tato práce usiluje o syntézu zakládajících poznatků týkajících se mytologické sémiotické analýzy a dekonstrukce s kritickou mediální teorií. Vychází z prací Rolanda Barthesa, Jacquesa Derridy a Jeana Baudrillarda, jakož i z řady dalších zdrojů, pomocí kterých se snaží vytvořit metodiku pro analýzu mediálních obsahů s cílem odhalit výskyt metajazyka a mytických konceptů.

Výchozí tezí práce je předpoklad, že masová média reprodukují v diskurzu přítomný metajazyk, a že je tento možné odhalit, vyčíst z něj jeho zakládající dualismy, a tyto následně podrobit dekonstrukci. O to se pokouší praktická část práce vycházející z analýzy vybraných zpravodajských obsahů z online i tištěných médií.

Limity a otázky týkající se demonstrované metody tematizuje závěrečná diskuse.

Annotation

This bachelor thesis performs a synthesis of founding knowledge of mythological-semiotic analysis, deconstruction and a critical theory of media. It is based on work of Roland Barthes, Jacques Derrida, Jean Baudrillard and other sources. The thesis is trying to create a methodology for an analysis of medial content with the goal of revealing meta-language and mythical concepts.

Basic thesis of the work is an assumption that mass media reproduce meta-language which is present in a discourse and that it is possible to expose it and found its founding dualisms and to deconstruct those. That is purpose of practical part of thesis which is based on analysis of selected daily news from both online and print media.

Questions and limits of demonstrated methodology is thematised in final discussion.

Klíčová slova

dekonstrukce, mýtus, sémiotika, uprchlická krize, zpravodajství

Keywords

deconstruction, myth, semiotics, the refugee crisis, daily news

Title

Mythological analysis and deconstruction of the medias' image of the refugee crisis

Poděkování

Děkuji vedoucímu práce, profesoru Janu Jirákovi, za poznámky i přínosnou kritiku k metodice práce. Krom toho vyjadřuji hluboký vděk Evě K. i své rodině za úchvatnou podporu i mnohdy obdivuhodnou toleranci.

Obsah

Úvod.....	2
1 Mýtus a jeho dnešní čtení	
1.1 Mytologie.....	4
1.2 Čtení a interpretace mýtu.....	7
2 Dekonstrukce a její možnosti pro mytologickou analýzu médií	
2.1 Teoretické ukotvení dekonstrukce.....	9
2.1.1 Znak, <i>differance</i> a nutnost „zhuštění“ myšleného prostoru.....	9
2.1.2 Dualismus a dekonstrukce.....	11
2.2 Sebereferenční znakové systémy a hyperrealnost mediálního prostoru.....	13
2.2.1 Simulakra a hyperrealita.....	13
2.2.2 Dekonstruktivní průnik simulakrem.....	15
3 Faktické vymezení uprchlické krize.....	16
4 Rozbor vybraných mediálních obsahů z druhé poloviny roku 2016	
4.1 Vysvětlení metodiky.....	20
4.2 Rozbor.....	21
4.2.1 Seznam klíčových slov.....	21
4.2.2 Online.....	21
4.2.3 Tisk.....	31
5 Dekonstrukce	
5.1 Syntéza základních meta-konceptů.....	35
5.2 Dekonstruktivní pohyb.....	36
5.2.1 Výchozí dualismy a jejich rozbor.....	36
5.2.2 Hyperrealita a digitalita ‚uprchlického‘ kódu.....	38
6 Vyhodnocení.....	40
Diskuse: námitky proti syntéze mýtu z analýzy diskurzu.....	41
Diskuse: klauzura logocentrismu a (ne)svoboda dekonstruktivního pohybu.....	42
Závěr.....	43
Summary.....	44
Přílohy.....	45
Zdroje.....	61

Úvod

Mýtus (z řeckého μύθος – *mythos*, tedy řeč či vyprávění) je podle Ronalda Barthes zkrátka „určitá promluva¹“, ze slovníkové definice potom „symbolické vyprávění vyjadřující víru v plnost a celistvost nadčasového řádu²“.

Přestože je obvykle vnímán jako vztahující se k hluboké minulosti, lze jeho otisky nalézt v oblastech, které dalece přesahují dávné příběhy ustavující a ukotvující různé lidské společnosti a národy. Mytologický rozměr různých ideologií je zřejmý a prokázáný, přičemž často vytváří nečekané spojnice – jako na provokativní příklad lze poukázat na společné znaky revolučních ideologií a hnutí s estachologickými oblastmi teologie či naopak mytické podhoubí rasistických a/nebo totalitárních ideologií³.

Není ale nutné užívat takto abstraktní příklady – jeden z nejryzejších případů, kdy se mýtus s ideologií (potažmo společenským diskurzem) jednoznačně a otevřeně doplňuje, je dodnes živoucí v hnutí zapatistů – středoamerických Mayů žijících v mexickém regionu Chiapas a vedoucích desítky let trvající lokální povstání proti mexické vládě nejen na základě idejí „nové levice“, ale především místní mytologie, která s nimi v osobitém synkretismu splývá dohromady. Dokonale se zde ukazuje, že „všechny revoluce rolnického charakteru (...) vytvořily svůj diskurz pomocí eliptického jazyka mýtů. Používaly povídky, bajky a moudrosti s různorodými, jednoduše naučitelnými sděleními. (...) Běžní lidé, kteří se příliš nezaobírají abstraktními koncepty, zde lépe přijímají univerzalitu symbolů.“⁴

Téma následující práce je civilnější, ale pracuje s týmž. Základní tezí práce je předpoklad, že mýtus je živý nejen v podobných okrajových a extrémních situacích globálního jihu, ale také v diskurzu, v němž se pohybujeme v rámci Evropy a zdejšího převažujícího kulturního relativismu a doznívající fukuyamovské teze o „konci velkých vyprávění“. Jeho ozvěny hledáme tam, kde se zřejmě nejcitelněji v poslední době projevil – tj. na tématu uprchlické krize.

Půdou, na níž práce operuje, jsou sdělení masových médií, konkrétně zpravodajské obsahy objevující se v online a tištěných médiích v roce 2016. Na nich se snaží potvrdit/vyvrátit

1 BARTHES, Roland. *Mytologie*. Praha: Dokořán, 2004. ISBN 80-86569-73-X. S. 107.

2 MOCNÁ, Dagmar a Josef PETERKA. *Encyklopedie literárních žánrů*. Praha: Paseka, 2004. ISBN 80-718-5669-X.

3 Srov. ARENDTOVÁ, Hannah. *Původ totalitarismu I-III*. Praha: OIKOYMENH, 1996. ISBN 80-86005-13-5

4 BARTA, Armando In: MARCOS, Subcomandante Insurgente: *Příběhy Starého Antonia*. Praha: Nakladatelství AF, 2017. ISBN 978-80-906439-2-5. S. 8.

předpoklad, že i v údajně nezaujatém zpravodajství se objevují mimoděk sdělení zatížená mytickým obsahem.

Abychom s mýty dokázali pracovat, pojednává teoretická část práce o poznatcích týkajících se (Barthesovy) mytologie a (Derridovy) sémiotické metody dekonstrukce. Ta je totiž pro prováděnou mytologickou analýzu a následnou práci s metajazykem zásadní. Jak píše Barthes, mýtus totiž „(...) *spadá do oblasti obecné vědy, přesahující lingvistiku. Touto vědou je sémiologie.*”^{5 6}

Pro lepší zasazení sémiotických poznatků do kontextu dalších věd práce využívá i kritickou mediální teorii a teorii simulaker Jeana Baudrillarda i další sociálně-vědní literaturu.

Praktická část práce se pohybuje především na poli obsahové-sémiotické analýzy. Vzhledem ke svému tématu ale přirozeně hraničí také s analýzou diskurzu.

5 BARTHES, Roland. *Mytologie*. Praha: Dokořán, 2004. ISBN 80-86569-73-X. S. 109.

6 V práci používáme pojem *sémiotika* podle anglosaské tradice; *sémiologie* je označení téhož dle francouzské tradice, do níž citovaný Barthes spadá

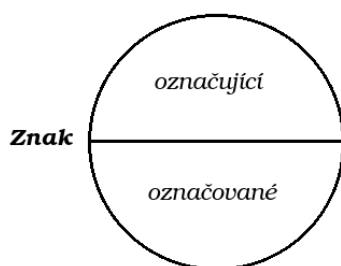
1 Mýtus a jeho dnešní čtení

1.1 Mytologie

Barthesův přínos pro sémiotickou interpretaci mýtu a jeho moderní popsání nespočívá pouze v praktickém představení mytologické analýzy v *Mytologiích* vydaných roku 1957, ale také ve vytvoření systému popisujícího vznik a fungování mytických struktur.

V základním systému figuruje znak coby mentální reprezentace reality složený z označujícího (*signifikantu*) a označovaného (*signifikátu*). Označující je pojmenováním (ať již verbálním či vizuálním) daného objektu či jevu a označované jeho ideou – tím, jak je objekt či jev chápán recipientem informace nesené znakem. Signifikant a signifikát jsou dvěma stránkami téhož výkonu, tj. znaku, (dvěma stranami téže mince, chtělo by se říci) a fungují dohromady. Nejedná se tedy o pojmové protiklady, přestože se tak mohou zdánlivě jevit⁷.

Schéma 1: znak

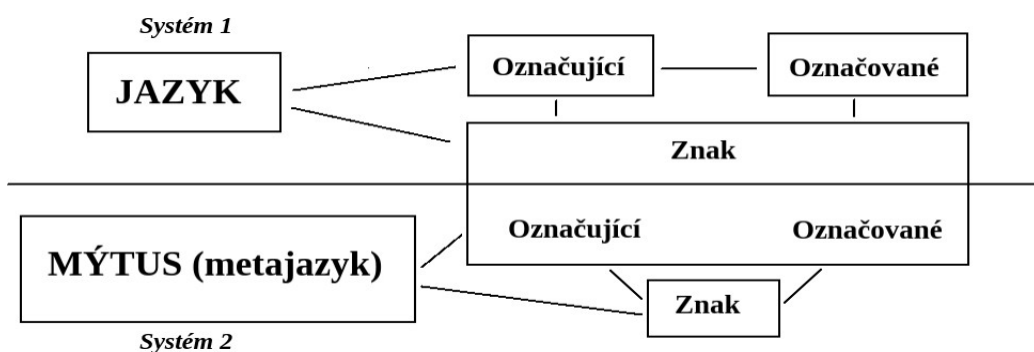

Barthes tento systém rozvíjí, když v druhé části *Mytologií* (v textu nazvaného „*Mýtus dnes*“) přichází s dvoustupňovým modelem, kdy mýtus (sekundární systém 2) tvoří nadstavbu standardní signifikace (primárního systému 1 tvořeného soustavou označované-označující-znak)⁸. Znak systému 1 funguje jako označující systému 2, který se vztahuje k označovanému systému 2 a jeho znaku, jenž je mýtem (*signifikací*).

7 DERRIDA, Jacques. *Texty k dekonstrukci: Práce z let 1967-1972*. Bratislava: Archa, 1993. ISBN 80-7115-046-0. S. 41.

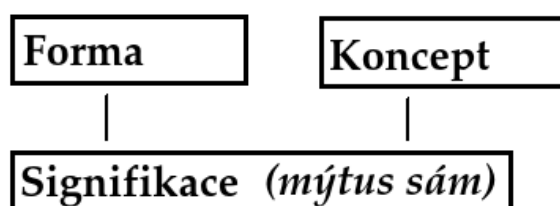
8 Viz *Schéma 1*. Pro úspornost a jednoznačnost termínů zkracujeme „primární systém“ na „systém 1“ a „sekundární systém“ na „systém 2“. Zdroj: BARTHES, Roland. *Mytologie*. Praha: Dokořán, 2004. ISBN 80-86569-73-X. S. 109.

Schéma 2: dvoustupňová sémiotická struktura mýtu dle Barthesa

Mytický systém se sice stejně jako systém 1 sestává z označujícího, označovaného a znaku, jeho jednotlivé součásti s sebou nicméně nesou řadu specifických problémů. Již označující (*smysl/forma*) je dvojnásobné. Na jedné straně je sice čitelné „tak, jak je“, tj. ve své nemytické podobě, s jasným smyslem – ve chvíli, kdy je na něj ale pohlédnuto mytickým viděním, stává se tento původní smysl pouhou vyprázdněnou skořápkou, která najednou odkazuje k významu zcela jinému. K významu, který není jednoznačně vyčten, ale který je čitelný za základě konotace a kulturního kontextu, v němž mýtus funguje.

Schéma 3: skladba mýtu (signifikace)

Jako příklad si vypůjčíme fotografii utopeného tříletého syrského chlapce Alana Kurdiho⁹, který zahynul v roce 2015 při jedné z mnoha plaveb uprchlíků přes Středozemní moře. Označující je v tomto případě vybaveno bezprostředním smyslem, kdy označuje právě to, že moře vyplavilo chlapcovo tělo po tragické plavbě na turecké pobřeží, kde jej našli lidé. Kromě toho se tento obraz stává také formou pro mýtus, před kterým původní význam – tj.

9 Viz kapitola Přílohy – příloha 1; autorkou fotografie je Nilüfer Demiremová

označení konkrétní události ukotvené jasně v čase a prostoru – ustupuje do pozadí, aby dal prostor zvěčněné signifikaci, obecně lidskému a palčivému zobrazení tragičnosti smrti dítěte ve víru událostí, proti kterým je v jejich absurditě bezmocné a za něž nenese žádnou vinu. To, co je „skutečně“ fotografií zachyceno – smysl – není formou vymazán, ale nachází se v situaci, kterou Barthes označuje za „*hru na schovávanou, (která) definuje mýtus*¹⁰“. Faktický rozměr snímku těla Alana Kurdiho není mytickým přesahem anulován – je stále přítomen, i když je to přítomnost „*současně podřízená, oddálená, podávaná jako průhlednost (...která) se stává přítomností převzatou.*¹¹“

Označované systému 2 označuje Barthes jako *koncept*. Řečeno jeho slovy, jedná se o „*onen příběh, odvíjející se mimo formu (...), který celou formu pohltí*¹²“. Koncept je tím, co uvádí mýtus do pohybu – intersekcionalním rámcem složeným z kulturního, historického a dalšího kontextu, který umožňuje užití označovaného coby *formy*. V případě zmiňované fotografie je *konceptem Tragédie*, konkrétně *Tragédie uprchlíka* a *Tragédie dítěte*.

Zde je nutné dodat, že koncept je funkční jen pro určitou výšeč recipientů, protože má určitou funkci a – jak bylo zmíněno – pracuje ve specifickém kontextu sestávajícího se z mnoha částí s mnohdy velice jemnými nuancemi. To se dokonale potvrdilo právě v případě Alana Kurdiho, kdy nekompatibilita *konceptu Tragédie uprchlíka* s krajně protiuprchlicky zaujatými postoji části recipientů vedla k tomu, že tito odmítali nejen *koncept* s jeho implikacemi (tj. že mezi uprchlíky jsou děti, které jsou v ohrožení života), ale i *smysl* a označující jako takové a tvrdili, že celá fotografie je zfalšovaná (či minimálně aranžovaná), popř. věnovali značné množství prostoru tomu, aby celou událost alespoň zpochybnili¹³.

Výslednici *smyslu/formy* a *konceptu* Barthes označuje, jak již bylo zmíněno, jako *signifikaci*, tedy mýtus. U něj je významné, že „*jakkoli se to může zdát paradoxní, mýtus nic neskrývá: jeho funkcí je deformovat, a ne nechávat zmizet.*¹⁴“

10 BARTHES, Roland. *Mytologie*. Praha: Dokořán, 2004. ISBN 80-86569-73-X. S. 116.

11 BARTHES, Roland. *Mytologie*. Praha: Dokořán, 2004. ISBN 80-86569-73-X. S. 117.

12 Tamtéž

13 Podobné projevy jsou odkazované např. tu: DEARDEN, Lizzie. The fake refugee images that are being used to distort public opinion on asylum seekers. *The Independent* [online]. [cit. 2017-12-08]. Dostupné z: <https://www.independent.co.uk/news/world/europe/the-fake-refugee-images-that-are-being-used-to-distort-public-opinion-on-asylum-seekers-10503703.html>. Druhý případ např. tu: <http://medzicas.sk/pokracovanie-vydieracskej-tragedie-pravdolaskarov-otec-aylana-bol-v-skutocnosti-paserak-ludi/> (jedná se o dezinformační web, pozn. aut.)

14 BARTHES, Roland. *Mytologie*. Praha: Dokořán, 2004. ISBN 80-86569-73-X. S. 120.

Jeho přivlastnění si formy původní význam neruší, ale pouze zastírá *systémem 2*, který je viditelný jen pro pozorovatele, jenž disponuje znalostí zmíněného patričního kontextu a ochotou uznat (či naopak zpochybnit) platnost mýtu, který pozoruje.

I výše užitý příklad mrtvého Alana Kurdiho nám potom připomíná, že „*mýtus raději pracuje s pomocí chudých, nekompletních obrazů, v nichž je smysl již náležitě 'přitesán' a odpovídá signifikaci.*¹⁵“ Je-li známkou reality a fakticity (zpracovávané *systémem 1*) provázanost a komplikovaná síť kauzality a vzájemných vztahů jednotlivých aktérů, pro mýtus je naopak příznačná značná schematičnost. Stejně tak je-li faktická realita časově pomíjivá a ztrácející na bezprostředním významu pro recipienta, realita mýtu je naopak trvajícím a „*přeměňuje dějiny na přirozenost*¹⁶.“

Tímto končíme shrnutí Barthesovy struktury mýtu. K *Mytologiím* se nicméně vrátíme v kapitole 1.3, kde se zaměříme na čtení a interpretaci mýtu ze strany sémiotika či mytologa coby kritického recipienta.

1.2 Čtení a interpretace mýtu

Roland Barthes naznačuje tři způsoby možné poučené četby mýtu. První postup vychází z prázdnoty označujícího a jejího zaplnění konceptem. Mytickou signifikaci vnímá instrumentálně jako postup toho, kdo mýtus vědomě vytváří (Barthes uvádí jako příklad novináře, jenž hledá formu pro koncept, který chce vědomě využít; v *Mytologiích* takový postup označuje jako „*cynický*¹⁷“).

Druhý („demystifikační“) postup se nese v obráceném směru. Rozlišuje smysl a formu a rozpoznává dění, k němuž zde dochází. Tak docíluje dekonstrukce signifikace a odhaluje v ní, Barthesovými slovy, podvod¹⁸ spočívající v proměně smyslu ve formu sloužící mýtu (tedy expresivněji řečeno „*krádež řeči*¹⁹“). Stejně jako první postup je „demystifikační“ postup analytický a pracující s mytickou signifikací jako s operací jasně vymezenou v čase a prostoru.

15 BARTHES, Roland. *Mytologie*. Praha: Dokořán, 2004. ISBN 80-86569-73-X. S. 125.

16 BARTHES, Roland. *Mytologie*. Praha: Dokořán, 2004. ISBN 80-86569-73-X. S. 128.

17 BARTHES, Roland. *Mytologie*. Praha: Dokořán, 2004. ISBN 80-86569-73-X. S. 127.

18 Tamtéž

19 BARTHES, Roland. *Mytologie*. Praha: Dokořán, 2004. ISBN 80-86569-73-X. S. 130.

Oproti tomu „*třetí způsob zaostření je dynamický, konzumuje mýtus se samotnými účely jeho struktury: čtenář prožívá mýtus jako pravdivý a současně neskutečný příběh.*²⁰“ Zde tedy není cílem mýtus zafixovat jehlou na pomyslnou pitevní podložku, rozložit jej na prvočinitele a spatřit přesun od smyslu k formě coby parazitický, ale vnímat jej se znalostí kontextu, který umožňuje jeho funkční přijetí u recipienta. Tento pohled umožňuje přijmout jak faktickou realitu a platnost *systemu 1*, tak realitu mytickou – nadstavbu v podobě *systemu 2*.

Vrátíme-li se k fotografii Alana Kurdiho, můžeme vypsané postupy otestovat na tématu práce. První postup předpokládá, že chceme vyplnit určitou reálnou událost konceptem (kterým je zde výše zmíněná *Tragédie uprchlíka*). V takovém případě pro nás nebude relevantní faktická hodnota události, při níž Alan Kurdi zemřel, a ostatně ani on samotný. Celá událost bude v podstatě zaměnitelná za jakoukoli jinou, která by byla nosná pro patřičný koncept – a pokud by byla využita ve veřejné komunikaci, bylo by to primárně kvůli její emotivní zatíženosti a intenzivní sugestivnosti, která by se tak stala pouhým nástrojem v rukou člověka – můžeme říci propagandisty či cynika – pracujícího s konceptem.

V případě druhého způsobu zaostření, který demystifikuje, bychom se zaměřili na to, jak se původní události mýtus zmocnil a nakolik ji deformoval. V takovém přístupu vynikne rozpor mezi zcela konkrétní situací ztroskotání jednoho z mnoha uprchlických člunů se zcela konkrétními lidmi a konceptem, do kterého nemusí nutně všichni aktéři a zasažení lidé spadat.

Dáme-li na Barthesa a jeho „*je to čtenář mýtů, který musí odhalit jejich hlavní funkci*²¹“, zaměřit bychom se měli nejvíce na třetí způsob nahlédnutí mýtu. V něm budeme mýtus číst z pozice recipienta přítomného v prostoru západního diskurzu (specifického v tomto případě jak vypjatostí uprchlického tématu, tak antagonismu dehumanizace uprchlíků na straně jedné a snaze o nalezení silného a lidského příběhu, se kterým je nemožné nesympatizovat, na straně druhé) – jeho koncept pro nás tedy bude pochopitelný a forma (tj. fotografie odkazující na smrt malého chlapce coby jednu z nejhorších představitelných tragédií) nosná. Mrtvý Alan Kurdi na pláži je nahlédnut touto optikou nikoli symbol či příklad, ale nejryzejší vyjádření konceptu *Tragédie uprchlíka*. On sám je *Tragédií uprchlíka*.

20 BARTHES, Roland. *Mytologie*. Praha: Dokořán, 2004. ISBN 80-86569-73-X. S. 127.

21 BARTHES, Roland. *Mytologie*. Praha: Dokořán, 2004. ISBN 80-86569-73-X. S. 127.

2 Dekonstrukce a její možnosti pro mytologickou analýzu médií

2.1 Teoretické ukotvení dekonstrukce

2.1.1 Znak, *differance* a nutnost „zhuštění“ myšleného prostoru

Jacques Derrida obohatil sémiotické vnímání znaku, kódu a významu o další koncepte i o kritiku koncepcí již zavedených.

Zavádí také pojem *differance* pro ‚hru‘ rozdílností (spolu se Saussurem můžeme říci diferencí) znaků, skrze kterou se konstituují jejich význam. Ten tedy není nesen znakem samotným, ale vytváří se až skrze umístění znaku v sémantické síti propojení a odkazů na další znaky. Derridovými slovy: „(...) označovaný pojem není nikdy přítomný sám o sobě v přítomnosti dostačující sobě samé a pouze k sobě samé odkazující. Každý pojem je *de iure* a bytostně vepsán do řetězce či systému, v jejichž rámci odkazuje systematickou hrou diferencí mimo sebe k jiným pojmům systému²².“

Součástí *differance* je stopa napojených znaků ve znaku samotném. Vezmeme-li si za příklad slovo ‚jabloň‘, jeho označované je určeno souvztažností k dalším slovům, jako je ‚strom‘, ‚jablko‘, ‚sad‘ atd. Tyto vztahy jsou přítomné, ale nejednoznačné a dokonale průhledné, dané zkušeností a znalostí recipienta označujícího. Tuto stopu Derrida označuje za simulakrum odkazující na sebe sama a „za sebe“ na další difference a znaky tvořící síť, která je funkční právě díky tomu, že referuje sama k sobě²³.

Na tuto povahu fungování sémantických sítí poukazuje ostatně Derridův proslulý výrok „*il n'y a pas de hors-texte*“, tedy „není žádný mimo-text²⁴“. Tím je myšleno, že konkrétní označované není žádný obecně platný koncept, žádná platónská idea, která by byla obecně platná. Že „(...) *genetické zakořenění poukazuje od znaku k znaku. Pod hrou a děním znaků se nerozlišuje žádná půda neoznačování – at' už chápaná jako neoznačenost nebo jako intuice nějaké přítomné pravdy*²⁵.“ Vrátime-li se k příkladu znaku ‚jabloň‘, není zde žádná jabloň společná všem recipientům tohoto znaku. Smysl znaku ‚jabloň‘ se konstituuje individuálně, i

22 DERRIDA, Jacques. *Texty k dekonstrukci: Práce z let 1967-1972*. Bratislava: Archa, 1993. ISBN 80-7115-046-0. S. 155.

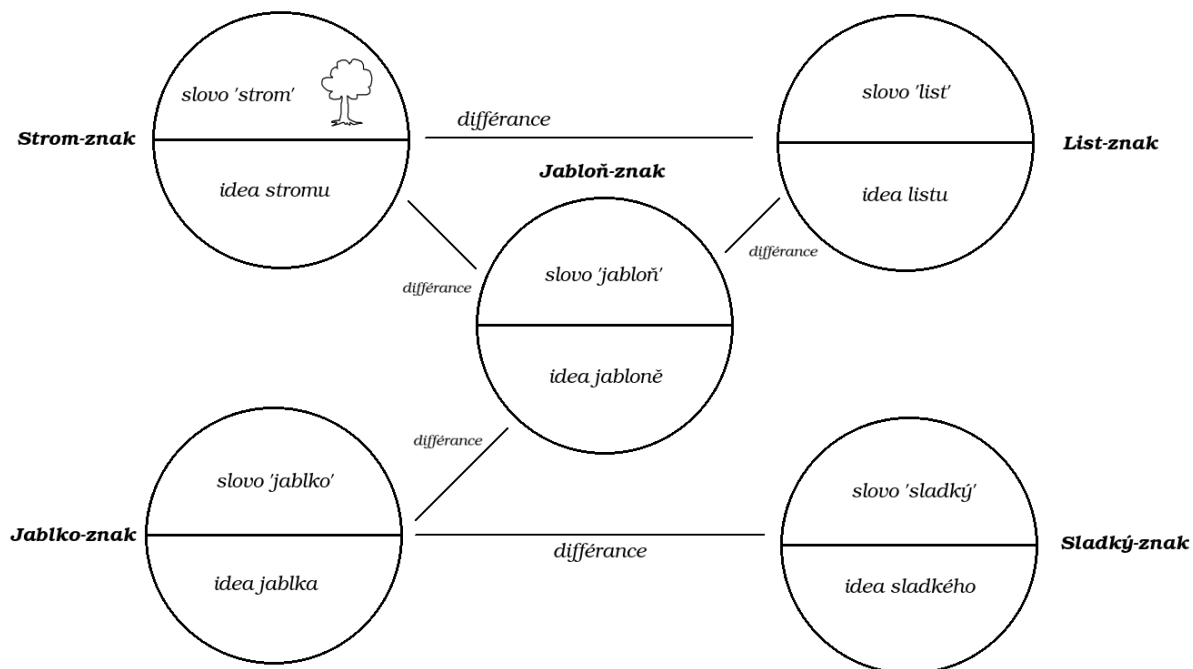
23 DERRIDA, Jacques. *Gramatológia*. Bratislava: Archa, 1999. ISBN 80-7115-138-6.

24 Překlad vlastní; výrok je často nepřesně překládán ve smyslu „není zde nic kromě textu“ („*Il n'y a rien en dehors du texte*“).

25 DERRIDA, Jacques. *Gramatológia*. Bratislava: Archa, 1999. ISBN 80-7115-138-6. S. 55. Překlad vlastní.

když je obecně srozumitelný díky tomu, že se jeho chápání člověk od člověka nijak zásadně neliší.

Schéma 4: Příklad sémantické sítě postavené na diferencích a podobnostech

U slov vztahujících se k abstraktním jevům lze ovšem předpokládat – a ostatně i snadno empiricky ověřit – podstatně větší rozdílnost jejich chápání a zasazení do sémantické sítě. Za příklad si lze vzít slova odkazující k velkým idejím či emocím, jako je svoboda, demokracie, láska či štěstí. Přestože jsou jejich významy výrazněji individualizované, stojí coby znaky v obdobně funkční síti diferencí znaků a závislostí konstituujících jejich označované, jako tomu je u slov zdánlivě banálních.

Zásadním důsledkem předeslané teorie je to, že jazyku nelze přisuzovat jednoznačnost a objektivitu, i když k tomu samozřejmost jeho užívání vybízí – stejně tak jím obývaný prostor nelze snadno opustit a nahlédnout jej zvenčí. Zůstáváme tak uzavřeni v tom, co lze označit jako „klauzuru logocentrismu“ – prostor diskurzu založeného na předpokladu jazyka coby funkčního nástroje pro analýzu a syntézu a očekávání toho, že jej autor může užívat zcela racionálně a objektivně.

Jeden z možných postupů zkoumání jazyka spočívá v jeho vyjímání z neuchopitelné průhlednosti, která vyplývá z jeho instrumentální role. Ale „je to možné jen tehdy, pokud se toto prostředí (prostředí diskurzu užitého jazyka, pozn. aut.) nějak zakaluje či ‚zhutňuje‘“²⁶

26 PETŘÍČEK jr., Miroslav. *Předmluva, která nechce být návodem ke čtení*. In: DERRIDA, Jacques. *Texty k*

skrze problematizování zdánlivě samozřejmých prvků, uvědomování si diferencí a závislostních vztahů a rozklad a rozbor segmentů jazyka. Stejně tak je významné opuštění (implicitně dualistické) optiky vsunuté do *differance* diskurzu, v jehož rámci se pohybujeme, a rozkládání těchto tradicí vytvořených významových opozic. Takový myšlenkový pohyb označujeme jako dekonstrukci.

2.1.2 Dualismus a dekonstrukce

Dekonstrukce coby v odhalování a prokazování paradigmaticky daných významových opozic se proplétá značnou částí Derridovy práce, počínaje vztahem mluvené–psané²⁷ až po obecné protiklady typu „*fysis k techné* či *fysis k nomos*“²⁸, tedy přírodní–technické, přirozené–zákonné/kulturní atp.²⁹. Tyto protiklady jsou totiž tím, co do značné míry umožňuje tvorbu hodnotových rámců a poskytuje myšlenkový prostor, na kterém se následně staví diskurz.

Krajní opozita totiž slouží jako pomyslné podpěry pro celou škálu významově (či alespoň konotačně) spřízněných pojmů i jako východisko pro produkci metajazyka. Můžeme namátkou zvolit výše uvedený příklad přírodní–technické. Prostor, který tento dualismus vytváří, dává prostor pro širokou síť. Na jedné straně můžeme nalézt pojmy jako ‚přirozenost‘, ‚primitivismus‘ atp., na straně druhé zase ‚vyspělost‘, ‚technooptimismus‘ atp. Mezi póly potom probíhá interakce pojmů, zařazování na ‚škálu‘ (např. pojem ‚zaostalý‘ ve smyslu nikoli zcela přírodního, ale také ne ‚vyspělého‘/technického) či jejich mísení, je „tradiční technologie výroby“ nebo variace reklamní fráze „spojujeme tradici a pokrok“.

Dekonstrukce spočívá nejen ve zviditelnění takového vztahu, ale především v zobrazení a problematizaci toho, že jsou na sobě jednotlivé zdánlivě protikladné pojmy závislé a že opět „*il n'y a pas de hors-texte*“ („není žádný mimo-text“). Stejně jako u ‚jabloně‘ výše zde není význam, který by stál sám o sobě, pouze *différance* konstituující význam z vymezení jednoho znaku vůči druhému.

dekonstrukci: Práce z let 1967-1972. Bratislava: Archa, 1993. ISBN 80-7115-046-0. S. 14.

27 Srov. DERRIDA, Jacques. *Gramatológia*. Bratislava: Archa, 1999. ISBN 80-7115-138-6.

28 *Fysis* (φύσις) označuje v řecké antické filosofii přirozenost (a nadále se používá u Spinozy či v antropologické filosofii), *techné* (τεχνή) je termín pro řemeslo či jeho produkty; *nomos* (νόμος) potom označuje souhrnně zákony, potažmo zákonnost. Cit. dle DERRIDA, Jacques. *Texty k dekonstrukci: Práce z let 1967-1972*. Bratislava: Archa, 1993. ISBN 80-7115-046-0. S. 208.

29 DERRIDA, Jacques. *Texty k dekonstrukci: Práce z let 1967-1972*. Bratislava: Archa, 1993. ISBN 80-7115-046-0. S. 196-217.

Příkladem nám může být jeden z hojně tématizovaných a metajazykem zatížených dualismů, a to je vztah ženské–mužské. Oba pojmy jsou propojené s velmi širokou sítí znaků – od těch, které jsou nabíledni, až po znaky jinak naprosto neutrální³⁰ – přičemž se jedná o prakticky samé protiklady (modrý–červená, pravý–levá, aktivní/dominantní–pasivní/submisivní³¹, rozumný–emotivní atd.) reprodukcující výchozí zdánlivý protiklad (mužské–ženské). Tím spíše je jedna strana sémantické sítě závislá na druhé, bez které by se neměla k čemu vztahovat a ztratila svůj význam.

Metajazyk je přítomen v řadě zobrazení ‚mužského‘ a ‚ženského‘, ať již v popkultuře či kulturně zakládajících myticky zjevně zatížených textech³². To se týká především ‚ženského‘, které je např. ve starověkých eposech zpravidla zobrazeno skrze ústřední ženskou postavu pasivně a instrumentálně³³ – pravděpodobně kvůli tomu, že hrdiny eposu jsou archetypální mužské postavy (a jeho autory pravděpodobně také muži).

Dekonstrukce zde spočívá v problematizaci zavedené implikace, že splnění jedné kategorie (‚mužského‘ či ‚ženského‘) souvisí nutně s výskytem kategorie jiné, a v konstatování, že je celá síť vztahů kolem ‚mužské–ženské‘ kulturně a individuálně podmíněná. Dekonstruktivní pohyb zde umožňuje vykročit z dualismu a nahlédnout jej i s jeho mytickými implikacemi zvenčí. Tak ‚zhustí‘ prostor, v němž se generují konotace a implikace, a umožní tak pozorovateli vidět případné vnitřní a logické rozpory v sémantické soustavě, která je tradicí a paradigmatem (v tomto případě paradigmatem tradičního nahlížení genderu) daná jako ‚průhledná‘, samozřejmá a funkční. Cílem přitom není nutně celou sémantickou síť (a ostatně ani její metajazyk) negovat, ale především ji vidět.

Výsledkem vidění potom není odmítnutí přítomných konceptů a základních znaků, ale pochopení jejich vzájemné závislosti v její dvojznačnosti. Ta spočívá v tom, že jednak výchozím znakům umožňuje fungovat, jednak je ale odhaluje jako nedosažitelné a existující pouze díky nim samotným – ukazuje je coby *koncepty*, které jsou sice v daném kontextu funkční, ale nikoli objektivně nezbytné. Důsledkem potom není nutně odmítnutí způsobu,

30 VAN LEEUWEN-TURNOVCOVÁ, Jiřina. Polarita LEVÉ a PRAVÉ jako ŽENSKÉ a MUŽSKÉ části sociálního prostoru (aspekty semiotizace genderu v jazyce). In: *Dějiny žen aneb Evropská žena od středověku do poloviny 20. století v zasetí historiografie: (sborník příspěvků z IV. pardubického bienále 27.-28. dubna 2006)*. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2006, S. 91-105. ISBN 80-719-4920-5.

31 Srov. FROMM, Erich. *Umění milovat*. Praha: Orbis, 1966. i. č. 11-023-66.

32 Srov. např. *Epos o Gilgamešovi, Rámájana*, ale i *Genesis ad. knihy Starého zákona*

33 Např. v *Eposu o Gilgamešovi* je to patrné v situaci, kdy se Gilgameš snaží ‚civilizovat‘ divokého Enkidua. To se nakonec stane tak, že Enkidu stráví šest dní a sedm nocí s nevěstkou Šamchat, načež okusí chléb a pivo.

jakým tento rámeček ovlivňuje realitu, ale především pochopení kaleidoskopické podstaty reality.

Problémem pro možnost dekonstrukce dualismů v podhoubí mediálních obsahů je to, že jak vyplývá z uvedeného, sémantická síť kolem určitého dualismu nepotřebuje objektivní základ – je sebereferenčním znakovým systémem, v němž se za určitých okolností může zcela rozmlžit vztah označujícího a označovaného až na úroveň vzniku simulakra.

2.2 Sebereferenční znakové systémy a hyperrealita mediálního prostoru

2.2.1 Simulakra a hyperrealita

Simulakrum je vyprázdněný obraz „tvářící se“ jako signifikant, postrádající nicméně vazbu k reálnému signifikátu - „*vlastně obraz, který se vymkl kontrole předobrazu či praobrazu, (...) sirotek, který jedná a pohybuje se ve světě mimo kontrolu svého otce*³⁴.“ V základu je spojením obrazu, ideologie a reality, k níž nicméně ztrácí vztah, přiklánějí se k hyperrealitě.

Ta nastává tehdy, když prostřednictvím simulace tvoříme sebereferenční kódový systém „čistých“ simulaker, která simulují realitu. Mohou tak činit díky tomu, že u Baudrillarda „*znak ve skutečnosti neoznačuje žádnou externí realitu, (...) získává svůj význam výhradně ve vztahu k jiným znakům*³⁵.“ Signifikant tak „*není nositelem žádného vztahu ke skutečnosti, je čistě svým vlastním obrazem*³⁶“. Kvůli tomu v rámci hyperreality recipient nevnímá obrazy reálných událostí, ale obrazy samy o sobě. Ty nicméně pokládá za relevantní a vztahující se ke skutečnosti, protože instinktivně věří v propojení znaku a hmotné reality, resp. v jejich rovnocennost. Na naivitu takového přístupu Baudrillard poukazuje a varuje před tím, že to, co vnímáme jako znaky reprezentující skutečnost, může snadno v dnešní době být pouze vzájemně propojená síť simulaker.

Hyperrealita je tak situací nejen rozmlžení hranice označujícího a označovaného, ale především situací, kdy „*nové znakové světy vzájemně interagují, zasypávají realitu*³⁷“.

34 MICHALOVIČ, Peter a Vlastimil ZUSKA. *Znaky, obrazy a stíny slov: úvod do (jedné) filozofie a sémiologie obrazů*. Praha: Akademie múzických umění, 2009. ISBN 978-80-7331-129-2. S 285.

35 ŠEBEŠ, Marek. *Simulace a hyperrealita. Kritická reflexe médií v díle Jeana Baudrillarda*. Brno, 2004. Fakulta mediálních studií a žurnalistiky, FSS MU.

36 BAUDRILLARD, Jean. *Simulacra and Simulation*. Michigan: University of Michigan Press, 1994. ISBN 0-472-06521-1.

37 MICHALOVIČ, Peter a Vlastimil ZUSKA. *Znaky, obrazy a stíny slov: úvod do (jedné) filozofie a sémiologie*

Nacházíme-li se v ní, můžeme říci spolu s Jacquesem Lacanem, že „žijeme v zrcadlové síni signifikantů“.

Baudrillard jako příklad hyperreálné situace užívá válku v Perském zálivu, ve které nebylo v pohledu pozorovatele možné odlišit skutečnost od simulakra – konflikt totiž podle něj nebyl v západním diskurzu ‚skutečnou‘ válkou, ale spektaklem, kdy byl boj reálnější na televizních obrazovkách než na bojištích. Tam intervenující koaliční vojska s extrémní technologickou převahou Husajnovy síly demoralizované masivním bombardováním prakticky okamžitě smetly³⁸.

V mediálním pokrývání války v Perském zálivu pozorujeme spolu s Baudrillardem nejen hyperrealitu, ale také zapojení Barthesova sémiotického systému 2 do ‚hry‘. Od PR kampaně ve Spojených státech amerických zaměřené na odůvodnění války pro veřejnost (a především emotivního – a zcela zfalšovaného – vystoupení kuvajtské dívky svědčící před americkým výborem pro lidská práva o zverstvech Iráčanů okupujících Kuvajt³⁹, která byla o dva roky později odhalena coby dcera kuvajtského velvyslance, která se za přeživší zverstev Nayirah al-Šabah pouze v rámci propagandy vydávala) až po prezentaci vojáků obou stran mytologizujícím způsobem (na ose dualismu „naši odvážní hoši“ - „zfanatizovaní zaostalí barbaři“).

Otázky vycházející z Baudrillardovy teorie můžeme vznést i směrem k chápání uprchlické krize. V českém kontextu je to krize hyperreálná, posuzovaná a vnímaná skrze množství mediálně udržovaných simulaker, která se vztahují více k sobě navzájem a reprodukují v důsledku více diskurzů než reálné události. Otázka, nakolik zde lze přijímat Baudrillardův provokativní výrok „*média dělají reklamu válce, válka dělá reklamu médiím a reklama jen soutěží s válkou*⁴⁰“, je tak pro naši práci pronikavě aktuální, a to přes veškerou zásadní kritiku, která je vůči Baudrillardovi vznášena⁴¹.

obrazů. Praha: Akademie múzických umění, 2009. ISBN 978-80-7331-129-2. S. 285.

38 The Gulf War: Comprehensive and critical analysis of the 1990-1991 war. *FRONTLINE* [online]. 1996 [cit. 2017-11-26]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=aUMAYiI0TPA>

39 Nayirah Kuwaiti girl testimony. *Hill & Clowton* [online]. 1990 [cit. 2017-11-26]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=LmfVs3WaE9Y>

40 BAUDRILLARD, Jean: *The Gulf War Did Not Take Place*. Bloomington: Indiana University Press, 1995. 89 s. ISBN 0-253-21003-8. S. 31

41 Ta se vztahuje jednak vůči tomu, že je teorie simulaker a simulací sama seberefrenční a nepotřebuje ke svému logickému fungování reálný základ. Další kritika je vedena ze sémiotických pozic, kdy je napadán Baudrillardův sémiotický idealismus – abstrakce znaků od jejich základu v realitě; ŠEBEŠ, Marek. *Simulace a hyperrealita. Kritická reflexe médií v díle Jeana Baudrillarda*. Brno, 2004. S. 23-24.

Kromě toho se, nacházejíc se v hyperreálné situaci, potýkáme i s tím, co Baudrillard označuje jako „digitalitu“ kódu, ve kterém spolu komunikují aktuální simulakra. „*‘Digitalita‘ kódu znamená, že celé univerzum je zredukováno na binární systém otázek a odpovědí. (...) Veškerý obsah sdělení je neutralizován (...) neustálým požadavkem dekódovat názory a rozhodnutí, ale samotné dekódování je přitom obsahem modelu⁴² a vede pouze k jeho verifikaci⁴³.*“ Není tedy možná nezávislá interpretace událostí.

Ať tak či tak, masmediální interpretace „velkých“ událostí – zvláště potom ve spojení s nevědomě obsaženými mýty – tvoří přesvědčivou hyperrealitu, což je nutné při jakékoli práci s mediálními obsahy reflektovat.

2.2.2 Dekonstruktivní průnik simulakrem

Zásadní komplikace – a ostatně i její řešení – tkví pro kritického pozorovatele, tedy sémiotika či mytologa, v tom, že „*snaha obnovit pravdu skrytou pod simulakrem přináší vždy falešný problém⁴⁴*“. Simulakrum a hyperrealita – analogicky k mýtu – není v pravém slova smyslu nepravdivá, přestože je iluzí: je naopak esencí toho, co je ideologicky pravdivé, resp. vymezuje oblast, v rámci níž se umísťují jednotlivé „pravdy“.

Tuto paradoxní situaci Baudrillard zřejmě komentuje svým provokativním „*válka v Zálivu se nestala*“ – jistěže k organizovanému střetu ozbrojených sil došlo, ale mediální narativ nabitý metajazykem, který ji provázel, nenesl svůj základ v reálném konfliktu, ale v mytických *konceptech* umístěných do formy aktuálního dění.

Hyperrealita zde nebyla lží, stejně jako není lží Baudrillardem zmiňovaný Disneyland, a nijak nesnižovala závažnost událostí, kolem kterých se vytvořila – řečeno s nadsázkou podobně, jako když bankovní lupič namíří na zaměstnance za přepážkou falešnou zbraň (*simulaci* zbraně), a ten úlekem zemře na srdeční infarkt, přičemž je situace tragická stejně, jako kdyby měl lupič zbraň skutečnou⁴⁵.

Proto vyžaduje podobný dekonstruktivní pohyb jako výše zmiňované dualismy – ten,

42 Tj. simulace

43 ŠEBEŠ, Marek. *Simulace a hyperrealita. Kritická reflexe médií v díle Jeana Baudrillarda*. Brno, 2004.

Fakulta mediálních studií a žurnalistiky, FSS MU. S. 8-9.

44 BAUDRILLARD, Jean. *Simulacra and Simulation*. Michigan: University of Michigan Press, 1994. ISBN 0-472-06521-1. S. 20. (*vlastní volný překlad*)

45 BAUDRILLARD, Jean. *Simulacra and Simulation*. Michigan: University of Michigan Press, 1994. ISBN 0-472-06521-1. S. 15-16.

kdo se snaží v lacanovské „zrcadlové síni signifikantů“ zorientovat, potřebuje nejen problematizovat ‚nadreálnou‘ neviditelnost účinkující sítě simulaker, ale souběžně chápat sociální a kulturní kontext, na kterém hyperreálné narativy staví.

Cílem potom nemusí být negace zobrazeného, ale především jeho uchopení a analýza.

3 Faktické vymezení uprchlické krize

Jako *evropská migrační/uprchlická krize* je od první poloviny roku 2015 označována situace zahrnující již od přelomu let 2013/2014 území Evropy, severní Afriky a Blízkého a Středního východu.

Pojem se ustálil na jaře 2015, když došlo k několika rozsáhlým tragédiím, při nichž se ve Středomoří utopilo kolem tisíce lidí⁴⁶ ze syrskou válkou zmítaného Blízkého a dlouhodobě nestabilního Středního východu i chudých a často autoritářských zemí subsaharské Afriky snažících se dostat do Evropy s cílem v ní zažádat o azyl. V reakci na to Evropská unie svolala mimořádný summit, po němž se označení „uprchlická krize“ normalizovalo.

Situace má pochopitelně hlubší kořeny – ať již demografické a ekologické změny a katastrofy v zemích globálního jihu (Mali, Čad, Etiopie), válečné konflikty (Sýrie, Jemen), etnická a náboženská pnutí (Afghánistán, Irák, Turecko, Sýrie), působení autoritářských režimů (Eritrea, Írán) či militantních islamistických skupin (Boko Haram v Mali a Nigeru, ISIS/ISIL v různých oblastech Blízkého a Středního východu, mnohé skupiny fundamentalistů v Iráku a Afghánistánu)⁴⁷. Její počátek sice můžeme vysledovat do minulých let⁴⁸, vzhledem k vymezení pojmu a tématu práce se ale budeme věnovat především rokům 2015 a 2016.

Během druhého kvartálu roku 2015 se počet běženců mířících do Evropy přibližně zčtyřnásobil na 40 000 za měsíc, když se zavedla tzv. Balkánská migrační trasa, po níž na severozápad putovali kromě lidí ze Středního/Blízkého východu i kosovští Albánci či srbští Romové. V průběhu a ke konci léta se počet lidí přecházejících maďarsko-srbskou hranici vyšplhal až na několik tisíc denně, na což zareagovala maďarská vláda oznámením stavby pohraničního plotu. V Makedonii došlo dokonce k uzavření hranice s Řeckem armádou, přičemž došlo na střety mezi uprchlíky a makedonskou policií, která nicméně po několika dnech nad hraniční oblastí ztratila kontrolu.

Paralelně s tím se téma migrační krize stalo palčivě aktuálním napříč Evropou, k čemuž

46 *The Refugees Operational Portal: Mediterranean refugee situation* [online]. UNHCR, 2017 [cit. 2018-02-06]. Dostupné z: <http://data2.unhcr.org/en/situations/mediterranean>

47 *Srov. Encyklopedie migrace: Data, fakta a příběhy ze světa v pohybu* [online]. Online encyklopedie migrace, z. s. [cit. 2018-02-15]. Dostupné z: encyklopedie.org

48 Již v roce 2014 členské země Evropské unie evidovaly 626 000 žádostí o azyl a na hranicích Evropy zahynulo přes tři tisíce lidí; dle *Asylum statistics* [online]. Eurostat, 2017 [cit. 2018-02-06]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Asylum_statistics a *The Refugees Operational Portal: Mediterranean refugee situation* [online]. UNHCR, 2017 [cit. 2018-02-06]. Dostupné z: <http://data2.unhcr.org/en/situations/mediterranean>

přispěly i události ve Francii, kde se množství utečenců snažilo dostat z Calais do Velké Británie na nákladních vozech a v kamionech, přičemž docházelo ke konfliktům s jejich řidiči, opakovaným zablokováním Eurotunelu i fatálním dopravním nehodám. Současně vznikl v podstatě autonomně fungující tábor známý jako ‚Džungle‘.

Na podzim (přesně 22. září 2015), kdy se počet lidí na cestě do Evropy průběžně zvyšoval, došlo v rámci Evropské unie ke schválení „uprchlických kvót“, jež měly příchozí rozdělit mezi všechny země EU. Proti kvótám byla Česká republika, Slovensko, Maďarsko a Rumunsko. Finsko se zdrželo hlasování. Konkrétně Česko mělo relokovat 2 691 žadatelů o azyl.

Během podzimu vlivem rostoucích počtů⁴⁹ lidí na Baklánské trase probíhalo uzavírání hranic a budování plotů v dalších a dalších balkánských zemích. Uzavřena byla hranice chorvatsko-maďarská a chorvatsko-slovenská. Kromě toho se uprchlická krize stala hlavním politickým tématem, a to jak na vnitrostátní, tak mezinárodní rovině. Analogicky množství uprchlíků vznikla či vystoupila do povědomí řada protiimigračních politických subjektů napojených zpravidla na populistickou krajní pravici (v ČR např. IvČRN a její nástupnické organizace, SPD atd.) a v krajních případech na neonacistické kruhy (Národní demokracie, Slušní lidé, Generace identity).

Během celého roku 2015 požádalo na území EU o azyl 1 255 640 lidí⁵⁰.

V prvním kvartálu 2016 se počty příchozích snížily, ale přesto byly oproti stejnému období minulého roku několikanásobné. Pokračovalo také jednání o kvótách a částečné uzavírání hranic na Balkánské trase. Vyostřila se situace v řeckém Idoumeni, kde kvůli zimě a absenci infrastruktury panovaly kritické humanitární podmínky. I když na místě působily humanitární organizace i autonomní dobrovolníci, situace eskalovala k tomu, že se běženci u Idoumeni několikrát pokusili prorazit blokádu hranice.

Kromě toho pokračovala polarizace evropské společnosti, zvláště po silvestrovských sexuálních útocích na ženy v Německu, za nimiž stáli do velké míry migranti z uprchlické vlny roku 2015, a březnovém teroristickém útoku v Paříži, při němž zahynulo přes třicet lidí po

49 Během rekordního října 2015 dorazilo přes moře do Evropy zhruba 220 000 osob, z toho až 190 000 právě Balkánskou trasou

50 *Asylum statistics* [online]. Eurostat, 2017 [cit. 2018-02-06]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Asylum_statistics

útočce Najima Laachraouiho, který zřejmě přišel do Evropy Balkánskou trasou⁵¹. V Česku se polarizace projevila především šestého února. Tehdy došlo k neúspěšnému útoku pravicových radikálů na antifašistickou demonstraci stojící proti akci nacionalistické IvČRN a večernímu útoku na Autonomní sociální centrum Klinika, které se dlouhodobě angažovalo v pomoci uprchlíkům na Balkánské trase.

Během zbytku roku nadále probíhalo jednání o uprchlických kvótách, přičemž coby azylová země stále dominovalo Německo – i jeho se nicméně výrazně dotkla polarizace společnosti. Celkově za rok 2016 obdržely členské země EU podobný počet žádostí o azyl jako v roce 2015 (tj. kolem jednoho a čtvrt milionu), z čehož 96 % činily žádosti lidí, kteří o azyl žádali poprvé⁵². Česká republika fungovala především jako tranzitní země a v obou letech tak evidovala shodně kolem patnácti set⁵³ žádostí o mezinárodní ochranu⁵⁴. Vyhověla přitom zhruba pětině (399 v roce 2015 a 302 v roce 2016) žádostí, přičemž nadále odmítala uprchlické kvóty⁵⁵. Zde je nutné podotknout, že nezanedbatelná část schválených žádostí o mezinárodní ochranu se týkala občanů Ukrajiny a dalších zemí mimo Blízký a Střední východ a Afriku⁵⁶.

Coby příchozí cesta dominovala Balkánská trasa, i když její funkčnost výrazně ovlivnila dohoda s Tureckem, které začalo hrát zásadní roli jako stát kontrolující migraci do Evropy a přijímající zpět migranty vrácené z Řecka a dalších evropských zemí. Přes Středozemní moře do Evropy doplulo zhruba 360 000 lidí a dalších nejméně 5 000 na moři zahynulo nebo se pohřešuje⁵⁷.

51 Teroristův bratr: Hlásili jsme, že Najim odjel do Sýrie. Nestalo se nic. *iDNES.cz* [online]. MAFRA, 2016-03-25 [cit. 2018-02-06]. Dostupné z: https://zpravy.idnes.cz/mourad-laachraoui-o-atentatu-sveho-bratra-fgs-/zahranicni.aspx?c=A160325_114043_zahranicni_mlb

52 *Asylum statistics* [online]. Eurostat, 2017 [cit. 2018-02-06]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Asylum_statistics

53 *Počty žádostí o mezinárodní ochranu v jednotlivých letech (1990 - 2016)* [online]. Ministerstvo vnitra České republiky - Odbor azylové a migrační politiky, 2017-3-24 [cit. 2018-02-07]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/souhrnna-zprava-o-mezinarodni-ochrane-za-rok-2016.aspx>

54 Mezinárodní ochrana je zastřešující název pro azyl a doplňkovou ochranu, která je na rozdíl od azylu udělována na dobu určitou a průběžně se přezkoumává

55 *Udělení mezinárodní ochrany podle let (2006 - 2016)* [online]. Ministerstvo vnitra České republiky - Odbor azylové a migrační politiky, 2017-3-24 [cit. 2018-02-07]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/souhrnna-zprava-o-mezinarodni-ochrane-za-rok-2016.aspx>

56 Zdroj tentýž; jednalo se o 174 osob ukrajinského občanství v roce 2015 a 46 v roce 2016 a 53 osob kubánského občanství v roce 2015 a 44 v roce 2016

57 *The Refugees Operational Portal: Mediterranean refugee situation* [online]. UNHCR, 2017 [cit. 2018-02-06]. Dostupné z: <http://data2.unhcr.org/en/situations/mediterranean>

Během roku 2017 se uprchlická krize zmírnila, když do Evropy přišlo přibližně o dvě třetiny lidí méně⁵⁸, a to převážně po moři. I tak v tomto roce na cestě zahynulo nebo se pohřešuje přes tři tisíce migrantů⁵⁹.

Jak vidno, diskurz uprchlické krize je zaplněn jak množstvím příchozích lidí, tak obavou z jejich možného napojení na teroristické skupiny a z možnosti jejich integrace v Evropě. Kromě toho ukazuje na setrvalý konflikt mezi solidárním přístupem a heslem Angely Merkelové „*wir schaffen das*“ („*my to zvládneme*“) a reaktivním nacionalismem a krajně pravicovými tendencemi.

58 Statistika úřadu chránící hranici EU: do Evropy přišlo zatím o dvě třetiny méně migrantů než loni [online]. iRozhlas.cz, 2017-12-11 [cit. 2018-02-07]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/migranti-imigranti-recko-italie-balkan-stredozemni-more-syrie-afrika_1712111855_gol

59 *The Refugees Operational Portal: Mediterranean refugee situation* [online]. UNHCR, 2017 [cit. 2018-02-06]. Dostupné z: <http://data2.unhcr.org/en/situations/mediterranean>

4 Rozbor vybraných mediálních obsahů týkajících se uprchlické krize z druhé poloviny roku 2016

4.1 Vysvětlení metodiky

V práci analyzujeme patnáct zpráv hlavních českých médií pracujících primárně se slovem. Pro přehlednost každý rozbor zprávy začíná formulářem⁶⁰, v němž se uvádí základní metadata. Rozbor samotný je proveden stručnou sémantickou obsahovou analýzou. Analýza mytologická a následné vyhodnocení probíhá v následujících kapitolách.

Média zařazená do výběru plní současně několik parametrů: jednak se musí jednat o médium poskytující každodenní zpravodajství, jednak se nesmí zaměřovat primárně na migraci či podobná témata, jednak se nesmí jednat o média jednoznačně bulvární (tj. věnující značné množství obsahu populárním osobnostem a systematicky používající šokující a/nebo zavádějící titulky) či dezinformační (tj. více či méně otevřeně šířící propagandu či záměrné dezinformace na denní bázi⁶¹). Z výběru jsou také vyřazené zprávy pocházející přímo z agentur typu ČTK, pokud k nim není přidán další obsah, případně nejsou doplněny netypickým paratextem, grafikou, odkazy atp. To, nakolik se jedná o neupravené agenturní zprávy, je ověřeno skrze porovnání s tématicky shodnými zprávami z jiných médií.

Výběr jsme provedli s ohledem na to, že není možné vytyčit přesnou hranici mezi seriózním a bulvárním⁶², stejně jako mezi nezaujatým a manipulativním. Základním indikátorem je celkové zaměření jednotlivých médií, jejich zběžná obsahová analýza a posouzení toho, zda dodržují jasné odlišení zpravodajství od publicistiky.

K vyhledání mediálního obsahu byl primárně použit mediální archiv Newton Media Search shromažďující většinu mediálního obsahu, a to včetně prepisů audiovizuálních pořadů. Ten například k heslu ‚upchlíci‘ a jeho skloňovaným tvarům v námi sledovaném půlročním období eviduje 19 121 zpráv.

60 Viz kapitola Přílohy – příloha 2

61 Typicky weby či agregátory manipulativních zpráv uvedené např. zde: http://www.evropskehodnoty.cz/fungovani-ceskych-dezinformacnich-webu/weby_list/ či zde https://zpravy.aktualne.cz/domaci/az-sto-vlivnych-lidi-siri-myslenky-odporujici-zajmum-statut/r~86622924568f11e7a83b0025900fea04/?_ga=2.89801496.2003622618.1498106377-1995071804.1495628891&redirected=1498211247

62 Například portál *Týden.cz* naplňuje stavbou titulků parametry bulvárního média, stavbou zpráv samotných ale ne; z hlediska teorie tedy spadá nejspíš do kategorie „bulvarizující“ žurnalistiky / „yellow journalism“, nikoli k bulváru

Plné texty zpráv jsou přiloženy na konci práce.

4.2 Rozbor

4.2.1 Seznam klíčových slov

aktivismus, humanitární krize, kriminalita, nacionalismus, násilí, policie, politika, solidarita, tábor, terorismus, uprchlíci

4.2.2 Online

Zpráva 1

Vyšlo: web ČT 24; 26. 10. 2016

Titulek: *Končí symbol migrační krize. Tábor v Calais se podařilo zcela vyklidit*

Perex: *Francouzské úřady oznámily úplné vyklizení uprchlického tábora v Calais. Evakuace uprchlíků, kterých tam bylo kolem šesti tisíc, začala v pondělí. Úřady dál pokračují v demolicích provizorních přístřešků, na několika místech tábora stále hoří ohně.*

Fotografie: ano, v rámci odkazů na jiné zprávy; odkaz na starší zpravodajskou fotogalerii

Bibliografický odkaz: Končí symbol migrační krize. Tábor v Calais se podařilo zcela vyklidit.

ČT 24 [online]. Česká televize, [2016-10-26] [cit. 2018-04-15]. Dostupné z:

<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/1944034-konci-symbol-migracni-krize-tabor-v-calais-se-podarilo-zcela-vyklidit>

Klíčová slova: aktivismus, násilí, policie, tábor, uprchlíci

Rozbor: Narativ zprávy postupuje od popisu pohybu mnohatisícových sum uprchlíků po Francii z vyklizeného tábora Džungle. Následně se přesouvá ke konkrétním bezpečnostním problémům, požárům a pokusům uprchlíků dostat se z Francie potajmu nákladními auty. Slovo dostává nejen zpravodaj Českého rozhlasu Jan Šmíd, ale i bezpečnostní analytik Jan Schneider či řidič Jiří Motlíček.

Slova ‚běženec‘ či ‚migrant‘ se vyskytují zajímavě často ve spojení s určením počtu (např. ‚skupina‘, ‚většina‘, ‚stovky‘ atp.).

Uprchlík je ve zprávě neznámým tvorem, který se pohybuje ve skupinách a má zvyky, jež musí být vysvětleny a analyzovány z bezpečnostního hlediska. To potom vykresluje jeho povahu, protože jiná její specifikace chybí. Uprchlík uchopený z policejního/bezpečnostního

hlediska je zde nemoudrá, nesamostatná a agresivní bytost, s nadsázkou podobná přerostlému dítěti či zvířeti.

Dojem masovosti a uchopení *uprchlíka* jako určité hmoty umocňuje i to, že ve zprávě vystupuje jako vzdálený ‚on‘, nebo přesněji řečeno ‚oni‘. Zatímco vyklizení Džungle komentují tři externisté, výpověď nikoho, kdo by v táboře pobýval delší dobu – ať už coby obyvatel, humanitární pracovník či policista – zpráva neobsahuje.

Zpráva 2

Vyšlo: iDNES.cz, 11. 7. 2016

Titulek: *Migranti trčí měsíce na řeckých ostrovech, místním dochází trpělivost*

Perex: *Napětí na řeckých ostrovech roste. V tamějších táborech čekají měsíce tisíce migrantů a uprchlíků. Z ostrova Leros, kde došlo k několika potyčkám mezi místními a migranty, byli preventivně evakuováni někteří dobrovolníci. Ostrov kromě násilností sužuje nyní i požár, který se hasičům nedaří dostat pod kontrolu.*

Fotografie: ano; fotogalerie od agentury AP

Bibliografický odkaz: Migranti trčí měsíce na řeckých ostrovech, místním dochází trpělivost. iDNES.cz [online]. MAFRA [2016-07-11] [cit. 2018-04-15]. Dostupné z: https://zpravy.idnes.cz/migranti-potycky-leros-pozar-d2n-/zahranicni.aspx?c=A160711_122813_zahranicni_aba

Klíčová slova: kriminalita, násilí, tábor, uprchlíci

Rozbor: Zpráva vychází z nedávných střetů imigrantů s policií na ostrově Leros i potyček vyvolaných místními obyvateli. Text je vysoce stručný a citace, které obsahuje, jsou zjevně převzaté z agenturního zpravodajství. Jeden z komentujících je řecký státní představitel, druhý humanitární pracovník.

Situace uprchlíků na ostrově je vylíčena minimálně. Tito v narativu zprávy vystupují veskrze jako anonymní dav, jehož jedinými atributy je počet, národnost a pozice v objektivní situaci.

Místní, kterým podle titulku „dochází trpělivost“, nejsou popsáni prakticky nijak, absentuje i přesnější vysvětlení konkrétních příčin jejich vzteku.

Zpráva napojuje na uprchlickou krizi požár, který na ostrově Leros propukl, přičemž

jeho napojení na zbytek textu tvoří mezititulek a věta „řecký ostrov Leros netrápí jen migrační krize“. Požár souvislost s migrací nemá, v narativu zprávy vedle ní ale stojí jako další katastrofa, která Leros postihuje. I když je toto spojení z hlediska stavby zprávy logické (tedy – oba prvky sdružuje místo, o kterém se jinak v českém médiu běžně nepíše), sémantické důsledky jsou nasnadě.

S největší pravděpodobností kvůli přehlédnutí při aktualizaci zprávy text obsahuje zřejmý protimluv, když na jednom místě říká, že se požár nedaří dostat pod kontrolu, aby zakončil tím, že se jej hasičům pod kontrolu dostat podařilo.

Zpráva 3

Vyšlo: Aktuálně.cz; 6. 11. 2016

Titulek: Itálie v centru migrační krize. V říjnu k jejím břehům připlul rekordní počet běženců

Perex: *Do popředí migrační krize se opět dostala Itálie. Migranti k ní nejčastěji míří lodí z Libye. Letos v říjnu jich k italským břehům dorazil rekordní počet, přes 27 tisíc. Přitom se očekávalo, že s příchodem chladnějších měsíců, kdy je moře rozbouřenější, jejich příliv spíše poklesne. Nevládní organizace viní z rostoucího počtu hlavně pašeráky, kteří využívají nepřehledné situace v Libyi.*

Fotografie: pouze ilustrační

Bibliografický odkaz: Itálie v centru migrační krize. V říjnu k jejím břehům připlul rekordní počet běženců. *Aktuálně.cz* [online]. *Economia* [2016-06-11] [cit. 2018-04-21]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/k-brehum-italie-v-rijnu-priplul-rekordni-pocet-bezencu/r~8ec880aea03211e6bcb60025900fea04/>

Klíčová slova: humanitární krize, uprchlíci, solidarita

Rozbor: Zpráva vychází z příběhu jedné ze záchranářských lodí na Středozemním moři. Hned v úvodu cituje emotivní zpověď jedné z uprchlic pro agenturu Reuters. Další část je analytická a mapuje příčiny neutuchající uprchlické krizi v Itálii. Vyhýbá se přitom běžně užívaným slovesům s látkovými konotacemi (příliv, vlna atp.) a místo toho se drží slova ‚počet‘.

V poslední části, kde se autorka zabývá rostoucí tenzí v Itálii, se věnuje všem možným úhlům pohledu. Zmiňuje jak odpor místních, tak solidární ubytování utečenců např. památníkem holokaustu v Milánu.

Zpráva 4

Vyšlo: iDNES.cz; 7. 7. 2016

Titulek: V Srbsku se opět hromadí uprchlíci, vláda v Bělehradě bije na poplach

Perex: *Srbská vláda je znepokojena nárůstem počtu uprchlíků na svém území. V Maďarsku začaly platit nové předpisy, které umožňují vracet přes hranici migranty dopadené do osmikilometrové vzdálenosti od hranic. Německo ve čtvrtek schválilo uvolnění dalších prostředků na řešení migrační krize.*

Fotografie: ano; fotogalerie převzatá od Reuters

Bibliografický odkaz: V Srbsku se opět hromadí uprchlíci, vláda v Bělehradě bije na poplach. *iDNES.cz* [online]. *Economia* [2016-07-07] [cit. 2018-04-21]. Dostupné z: https://zpravy.idnes.cz/uprchlici-srbsko-rakousko-madarsko-dbp-/zahranicni.aspx?c=A160707_161436_zahranicni_ert

Klíčová slova: politika, uprchlíci

Rozbor: Zpráva začíná od aktuálních opatření snažících se uprchlíky nepouštět do jednotlivých balkánských zemí. Společným jmenováním je rámování skrze pojem ‚krize‘, který je zde ve funkci něčeho, co přichází zvenčí bez zřejmého důvodu. Z toho vychází i pojetí situace skrze bezpečnostní logiku. Opakuje se větná stavba spočívající v podmínkách typu ‚počet‘, ‚tisíce‘ atp. Jednou se vyskytuje i podstatné jméno v látkovou konotací, tj. příliv.

Jediný citovaný, který se uprchlíkům věnuje i z jiného hlediska než jejich počtu je srbský ministr práce, který mimo jiné říká, že „naše humánní chování vůči uprchlíkům je vnímáno jako naše slabost“. Není ale zřejmé, podle jakých měřítek chování označuje za humánní, ani to, kdo jej vnímá jako slabost.

Zbytek zprávy se zabývá především diplomatickými přestřelkami a německým financováním ubytování imigrantů. Zde se nevyskytuje prakticky nic, co by bylo možné analyzovat – jedná se pouze o výčet základních faktů.

Zpráva 5

Vyšlo: Týden.cz; 31. 12. 2016

Titulek: Všechna centra jsou plná! Srbsko má problém s uprchlíky

Perex: *Srbská uprchlická centra jsou přeplněná, upozornil Úřad vysokého komisaře OSN pro*

uprchlíky (UNHCR), podle jehož informací je v zemi přes sedm tisíc migrantů. "Všechna centra jsou plná," uvedl mluvčí UNHCR s tím, že zatím není jasné, zda Srbsko kapacitu zvýší.

Fotografie: Ano; ilustrační z agenturní fotobanky; blíže neurčené dítě vyhlížející z okna

Bibliografický odkaz: Všechna centra jsou plná! Srbsko má problém s uprchlíky. *Týden.cz*

[online]. Empresa Media [2016-12-31] [cit. 2018-04-21]. Dostupné z:

https://www.tyden.cz/rubriky/zahranici/evropa/vsechna-centra-jsou-plna-srbsko-ma-problem-s-uprchliky_411746.html

Klíčová slova: uprchlíci, humanitární krize

Rozbor: Přestože se jedná pravděpodobně o pouze mírně upravenou agenturní zprávu, vyznačuje se několika prvky. Jednak je to opakované užívání pasivních tvarů sloves, jednak téměř výlučné používání slov ‚migrant‘, ‚uprchlík‘ atp. ve spojení s určením počtu, resp. spíše ‚množství‘ (typu ‚mnoho‘, ‚fronta‘ atp.). Tento přístup umocňuje i objevující se použití slova s látkovou konotací ‚přiliv‘.

Na to, že zpráva referuje o krizové situaci v balkánských zemích, je velice stručná. V jejím narativu i tak dominuje rozpor mezi naznačením toho, že se země typu Srbska musí o uprchlíky intenzivně starat s tím, že vykresluje obraz chaotického exodu provázeného kritickými humanitárními podmínkami. Ze zprávy tak není zvlášť patrná motivace žádného z aktérů. Pokud ji vytrhneme ze známého kontextu, získáme informaci o tom, že probíhá něco zmateného, velkého a ve svých konotacích potenciálně děsivého a nevyzpytatelného.

Zpráva 6

Vyšlo: Novinky.cz; 16. 12. 2016

Titulek: Němci začali vyhošťovat odmítnuté Afghánce

Perex: *Desítky neúspěšných žadatelů o azyl z Afghánistánu byly tento týden deportovány z Německa, Norska a Švédska. Stalo se tak na základě říjnové dohody Evropské unie s vládou v Kábulu o navrácení lidí. Nejvíce osob deportovali Němci. Neobešlo se to bez protestů.*

Fotografie: Ano; agenturní

Bibliografický odkaz: Němci začali vyhošťovat odmítnuté Afghánce. *Novinky.cz* [online].

Borgis [2016-12-31] [cit. 2018-04-21]. Dostupné z:

<https://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/423891-nemci-zacali-vyhostovat-odmitnute->

afghance.html

Klíčová slova: uprchlíci

Rozbor: Zpráva se věnuje primárně vyhoštění Afghánských uprchlíků a protestům proti němu. I když příliš nevysvětluje příčiny protestů, dává slovo jednomu z vyhoštěných, který v citovaném vyjádření dává najevo obavy o život.

Státní složky ve zprávě vystupují skrze krátké nekonkrétní citace, které vytvářejí dojem, že za vyhoštěním stojí byrokratické instituce, jež své kroky nijak nehodlají zdůvodňovat. Zpráva vyznívá tragicky, protože závěrečné odstavce titulované sugestivně „*Uříznou mi hlavu?*“ vyprávějí příběh o zoufalství a rezignaci. Pohled na Afghance je tedy silně lidský a konotace zprávy jsou takové, že německá vyhošťovací akce působí silně svévolně. Její vysvětlení se děje skrze nijak nerozvedenou informaci o tom, že třetina vyhoštěných byla trestně stíhaná. Jednoznačně nicméně dominuje optika hledání lidského příběhu.

Zpráva 7

Vyšlo: Týden.cz; 8. 12. 2016

Titulek: Chudí Italové se bouří proti přidělování bytů migrantům

Perex: *Chudí Italové se bouří proti poskytování sociálních bytů imigrantům. Například obyvatelé římské chudinské čtvrti San Basilio zabránili jedné marocké rodině ve vstupu do bytového domu pro sociálně slabé. Ubytování podle nich mají dostat nejprve Italové. Zároveň ale popírají, že mají rasistické pohnutky a vysvětlují, že jejich odpor není chápán správně.*

Fotografie: Ano; ilustrační od ČTK

Bibliografický odkaz: Chudí Italové se bouří proti přidělování bytů migrantům. *Týden.cz*

[online]. Empresa Media [2016-12-08] [cit. 2018-04-22]. Dostupné z:

https://www.tyden.cz/rubriky/zahranici/evropa/chudi-italove-se-bouri-proti-pridelovani-bytu-migrantum_408962.html

Klíčová slova: nacionalismus, uprchlíci

Rozbor: Jedná se o přetitulovanou agenturní zprávu z informací ČTK a AFP. Sdělení týkající se třenic mezi Italy a uprchlíky o sociální byty je uvedeno pohledem místních, prostor nicméně dostává i druhá strana.

Informace o tom, že několik desítek místních vyhnalo uprchlickou rodinu, je podána

specifickým způsobem. Jako aktivní prvek ve větách totiž nefigurují místní, ale je použita obepisující formulace „*podle některých svědků události se začaly zvyšovat hlasy a také se ozývat rasistické narážky*“.

Zpráva se až ke konci snaží zasadit události do kontextu neutěšených podmínek v místě, kde se incident udál. Nemá jednoznačný narativ a i přes dodaný kontext nachází konotace typu ‚obecného znechucení‘ či ‚obecné nespravedlnosti‘.

Zpráva je doplněna po straně anketou na téma „*Pomohli byste uprchlíkům, ať už finančně, nebo materiálně?*“, v níž 83 % respondentů odpovědělo záporně.

Zpráva 8

Vyšlo: iDNES.cz; 19. 8. 2016

Titulek: Další školní rok bez tělocvičen. Migrační krize trápí německé sportovce

Perex: *Tři stovky sportovních hal po celém Německu zůstávají kvůli běžencům pro sportovce uzavřené. Nezmění se to ani s novým školním rokem. Úřady přitom slibovaly, že do konce prázdnin tělocvičny uvolní. Školy musejí už druhý rok omezit výuku tělocviku, sportovní kluby hlásí milionové ztráty.*

Fotografie: Ano; přibližně rok stará agenturní fotogalerie

Bibliografický odkaz: Další školní rok bez tělocvičen. Migrační krize trápí německé sportovce. iDNES.cz [online]. MAFRA [2016-08-19] [cit. 2018-04-24]. Dostupné z: https://zpravy.idnes.cz/novy-skolni-rok-nemecko-telocvicny-migrace-fku-/zahranicni.aspx?c=A160819_104826_zahranicni_mlb

Klíčová slova: solidarita

Rozbor: Původní zpráva se zaměřuje na problematiku uzavírání sportovních center proměněná v nouzové ubytování pro uprchlíky. Její narativ vychází čistě z pohledu místního sportovního klubu a hodnocení toho, jak migrační krize negativně dopadá na stav školního sportu v Německu.

Samotní uprchlíci mají v textu roli určitého vnějšího vlivu, který není nijak vysvětlený, a který dopadá skrze určité státní regulace na běžný život místních. Tato nevysvětlitelnost je ve svých konotacích a ve spojení se státní mocí (tj. opakovaně zmiňovanými kvótami přerozdělovajícími migranty) takřka zlomyslná. Je nenadálým a cizorodým tlakem komplikujícím

a rušící běžný život.

K takovému vykreslení přispívají detaily, jako je opakované zmiňování lokálního sportovního klubu „Karowští jezevci“ a dalších podrobností, které jsou přebrané autorem zprávy Michalem Bělkou z cizího textu. Jako zdroj detailů zmiňuje deník *Die Welt*. I když je coby autor uveden pod zprávou pouze on sám, z článku *Die Welt* je zjevně přebraná velká část informací⁶³, byť oprostěná o část kontextu.

Výrazným prvkem zprávy je zmínění žhářských útoků proti ze sportovišť vytvořeným uprchlickým centrům. Ty jsou rámovány jako problém pro místní sportovce a jejich motivace – pravděpodobně protiuprchlická – je pomínuta. „*Do některých tělocvičen se už sportovci nevrátí. Haly v Berlíně, bádensko-württemberském Wertheimu a braniborském Nauenu loni před plánovaným příjezdem běženců zapálili žháři*“ - je celý popis žhářských útoků na sportovní haly.

Na jazykové úrovni zpráva používá již výše opakovaně popisovanou „látkovou rétoriku“ ve vztahu k migrantům. Používá tedy spojení jako „*příliv migrantů kulminoval*“. Mimo to příležitostně používá spojení, která jsou na hranici hodnotícího soudu, např. „*zemské vlády odpovídají vyhýbavě*“, „*Eva Bishopová a její kolegové si nakonec po roce mohli oddychnout*“ atp.

Zpráva 9

Vyšlo: Echo24.cz; 5. 12. 2016

Titulek: Němci obvinili 16letého syrského uprchlíka z plánování útoku

Perex: *Šestnáctiletý uprchlík ze Sýrie byl v Německu obviněn z přípravy teroristického útoku. Mladík se podle úřadů v krátké době radikalizoval během pobytu v zařízení pro migranty v Kolíně nad Rýnem. Upozornění na něj dostala policie z kruhů blízkých místní mešitě, informovala dnes agentura DPA. Obhájce Syřana obvinění odmítl.*

Fotografie: Ano; ilustrační

Bibliografický odkaz: Němci obvinili 16letého syrského uprchlíka z plánování útoku.

Echo24.cz [online]. [2016-12-05] [cit. 2018-04-24]. Dostupné z:

<https://echo24.cz/a/w9S3D/nemci-obvinili-16leteho-syrsekeho-uprchlika-z-planovani-utoku>

63 Reportáž, ze které zpráva evidentně vychází, je dostupná zde:

<https://www.welt.de/wirtschaft/article157747952/Das-Maerchen-von-den-freien-Turnhallen.html>

Klíčová slova: kriminalita, terorismus

Rozbor: Zpráva prakticky postrádá narativ. Je konstruována vysoce profesionálně a používá striktně neutrální jazyk i posloupnost vyjádření jednotlivých aktérů.

Vzhledem k závažnosti tématu je to překvapivé, ale zpráva nevzbuzuje prakticky žádné obecně platné konotace, odmyslíme-li si konotace obecně spjaté s termíny typu ‚terorismus‘.

To, že způsob podání informace ve zprávě nezaujímá jasnou pozici v diskurzu, je dáno i tím, že (až na svůj závěr naznačující problémy s kriminalitou některých imigrantů v Kolíně nad Rýnem) nerozvádí možné vedlejší linie, ani neupřednostňuje vyjádření žádné ze stran.

Zpráva 10

Vyšlo: iDNES.cz; 6. 10. 2016

Titulek: Tábory pro migranty nepostavíme, Libye odmítá Zemanovu a Orbánovu vizi

Perex: *Libye odmítá zřizovat tábory pro migranty, kteří se chtějí usadit v Evropě. Takový projekt by znamenal, že Evropská unie odmítá převzít svou odpovědnost a chce ji přenést ji na libyjská bedra. Uvedl to ministr zahraničí mezinárodně uznávané vlády v Libyi Muhammad Táhá Sijála.*

Fotografie: Ano; ilustrační fotogalerie agenturních zpráv o námořních katastrofách

Bibliografický odkaz: Tábory pro migranty nepostavíme, Libye odmítá Zemanovu a Orbánovu vizi. *iDNES.cz* [online]. MAFRA [2016-12-05] [cit. 2018-04-24]. Dostupné z: https://zpravy.idnes.cz/libye-odmita-tabor-uprchlici-dig-/zahranicni.aspx?c=A161006_135036_zahranicni_ert

Klíčová slova: politika, tábor, uprchlíci

Rozbor: Jedná se o mírně upravenou agenturní zprávu. Informace o odmítnutí návrhu na zřízení táborů toho času občanskou válkou zmítanou Libyí sice rámuje promluvy politických představitelů, i tak je zde ale citelná konotace v podobě pocitu chaosu a děsivě velkého pohybu. K tomu přispívá i uchopení utečenců skrze ohromné statisícové sumy a absentující přesnější vysvětlení toho, co se vlastně děje.

Samotná zpráva o tom, že střeoevropští prezidenti navrhuje tříditi „obří tábory“ v Lybii, vytváří bez kontextu zvlášť na konci zprávy až apokalyptický obraz táborů kdesi v poušti – zvlášť v souvislosti s velice stručnou zmínkou o tom, že je Lybie „zmítána občanskou

válkou“.

Pocit vyobrazené bezútěšnosti a zmatku podporuje i to, že zpráva nerozvádí podrobněji žádnou perspektivu, která by vedla k řešení situace.

4.2.3 Tisk

Zpráva 1

Vyšlo: MF Dnes; 31. 8. 2016

Titulek: Proč Afričané „prchají“ do Evropy

Perex: *Zemí, z nichž Afričané utíkají před násilím a konflikty, je málo. Většina jde za penězi. Tím potápí ty potřebné.*

Fotografie: Ano, ilustrační; doplněno grafem popisujícím africké země

Bibliografický odkaz: Proč Afričané „prchají“ do Evropy. *MF DNES*. MAFRA. 31. 8. 2016. Praha. ISSN 1210-1168.

Klíčová slova: tragédie, uprchlíci

Rozbor: Text je zařazen jako zpravodajství a vybaven domicilem, jinak ale prvky zpravodajství postrádá, protože je zjevně spíše publicistický.

Autor rámuje ve své době nedávné tragédie, při kterých se utopily řádově stovky lidí následovně: „*probíhá na moři tragikomické představení, při němž se věci nenazývají pravými jmény a občas se utopí spousta lidí*“. Pokračuje používáním uvozovek způsobem, který má implikovat, že je obecně přijímaná verze popisovaných událostí falešná či nedůvěryhodná (např. „[u italských břehů] *proběhla ‚záchranná‘ operace*“). Snaha o vytvoření takového dojmu je shrnuta ve slovech „*i když všechno bylo trochu jinak*“. Rozvádění popisu toho, že je řada domovských zemí migrantů z Afriky relativně bezpečná, se děje způsobem, kdy autor (Milan Vodička) naznačuje, jakoby jím popisovaná verze událostí byla „oficiálně nežádoucí“ a zatlačovaná do pozadí.

Hlavní konotací celého textu je pro čtenáře pocit, že je mu ze strany úřadů cosi nalháváno. Uvádění toho, jak pašeráci lidí po cestě přes Středozemní moře údajně žertují s migranty, dále vytváří dojem, že se Evropě dostává jakéhosi výsměchu a intenzivního zneužívání. Oběti na životech z řad těch, kteří se pokouší přeplout do Itálie, jsou implicitně rámovány jako účelové.

Text se následně snaží popisovat jednotlivé africké země. Autor je prezentuje s ostentativním nadhledem a až rozšafností, podané informace jsou nicméně velice stručné a/nebo na hranici argumentačně a datově nepodloženého hodnotícího soudu.

Zpráva 2

Vyšlo: Právo; 15. 11. 2016

Titulek: Uprchlíci se Česku stále vyhýbají. Střediska pro ně jsou skoro prázdná

Perex: *Pracovníci resortu vnitra stále prověřují spolehlivost zhruba 80 syrských uprchlíků z Turecka, které by Česká republika měla přijmout na základě mezinárodních dohod, další migranti ale české úřady příliš nezatěžují.*

Fotografie: Ne

Bibliografický odkaz: Uprchlíci se Česku stále vyhýbají. Střediska pro ně jsou skoro prázdná. *Právo*. Borgis. 15. 11. 2016. Praha. ISSN 1211-2119.

Klíčová slova: policie, uprchlíci

Rozbor: Obsáhlá zpráva se skládá především z vyjádření mluvčích státních složek či analýzy dostupných dokumentů. Jazyk je z převážné většiny vysoce neutrální a drží se právních pojmů či čistě informativního přístupu.

V mezititulku se nicméně objevuje spojení „tok (imigrantů) z balkánské trasy“, který opět uchopuje příchozí skrze ‚látkové‘ implikace. V důsledku stavby zprávy ze státních zdrojů narativ přebírá ‚policejní‘ pohled na věc a rámování krize skrze bezpečnost a represí. Vzhledem k uchopení tématu přes zaplnění středisek pro žadatele pro azyl (které je avizováno v titulku) je ale takové rámování zcela logické.

Text nemá výrazné konotace ani zbarvení.

Zpráva 3

Vyšlo: Deník (s drobnými variacemi v různých regionálních mutacích); 31. 10. 2016

Titulek: Evangelíci z Nového Města na Moravě ubytují rodinu uprchlíků

Perex: -

Fotografie: Ne

Bibliografický odkaz: Evangelíci z Nového Města na Moravě ubytují rodinu uprchlíků.

Deník. Vltava Labe Media. 31. 10. 2016. Praha/Jihlava/Vyškov ad.

Klíčová slova: solidarita, uprchlíci

Rozbor: Zpráva se snaží pokrýt téma ubytování uprchlických rodin v Novém Městě formou výpovědí jednotlivých aktérů a jejich spoluobčanů (vyjma uprchlíků samotných). Hlavním dějem v textu je střet mezi ‚bezpečnostní‘ a solidární optikou. Tu první zastupuje jeden z obyvatel Nového Města i novoměstský starosta, tu druhou prebyster novoměstských evangelíků.

Pomoc uprchlickým rodinám je mimoděk rámována jako něco exotického, co musí mít specifickou (např. jako v tomto případě náboženskou) motivaci, a co je potenciálně nebezpečné. S ‚bezpečnostním‘ úhlem pohledu vystupuje ze zprávy jako poměrně nekompatibilní, z podaných informací je nicméně patrná určitá snaha o zprostředkování diskuse, která v Novém Městě probíhá.

Postava uprchlíka zde nicméně opět figuruje jako určitý neznámý subjekt, který projde nespecifikovaným výběrem, načež se stane předmětem sporu místních. Kromě toho je zde viditelný kontrast mezi uprchlickým diskurzem a lokálností zprávy. Ten zpráva ostatně glosuje v závěru: „nabídku novoměstského evangelického sboru prozatím žádní běženci nevyužili.“

Zpráva 4

Vyšlo: Hospodářské noviny; 14. 10. 2016

Titulek: Syřané už v Německu nedostávají azyl. Po skončení války se musí vrátit domů

Perex: *Syrský pas byl v Německu ještě nedávno automatickou zárukou získání azylu. Spolková republika poskytovala azyl úplně všem občanům Sýrie bez ohledu na jejich konkrétní osud. V poslední době se to ale radikálně změnilo: Německo Syřanům přestalo udělovat azyl a místo toho velké většině z nich dává doplňkovou ochranu. Ta se od azylu zásadně liší tím, že platí jen na omezenou dobu. Poté co pomine nebezpečí, před kterým daný člověk prchá, by se měl vrátit do země původu, tedy v tomto případě do Sýrie.*

Fotografie: Ne

Bibliografický odkaz: Syřané už v Německu nedostávají azyl. Po skončení války se musí vrátit domů. *Hospodářské noviny*. *Economia*. 14. 10. 2016. Praha. ISSN 0862-9587.

Klíčová slova: politika, uprchlíci

Rozbor: Původní zpráva mapuje posun německé politiky poskytování azylu / doplňkové mezinárodní ochrany skrze analýzu statistik a předkládání pohledů jednotlivých politických činitelů. Drží se zcela neutrálního a informativního jazyka a popisuje problematiku se vším kontextem.

Text nevykresluje žádného z aktérů – ať již aktivních či pasivních – jako postavu se specifickými vlastnostmi. Ty ani neimplikuje. Proto nemá výrazné konotace ani zabarvení.

Zpráva 5

Vyšlo: MF Dnes; 19. 10. 2016

Titulek: Už i Unie hledá „ostrov“ pro nelegální migranty

Perex: *To, o čem dosud mluvili nahlas jen prezident Miloš Zeman nebo maďarský premiér Viktor Orbán, začínají v Unii říkat další politici.*

Fotografie: Ne

Bibliografický odkaz: Už i Unie hledá „ostrov“ pro nelegální migranty. *Mladá fronta Dnes*. MAFRA. 19. 10. 2016. Praha. ISSN 1210-1168.

Klíčová slova: politika, uprchlíci

Rozbor: Krátká zpráva na titulní straně uvádějící obsáhlejší rozbor situace dále v čísle je uvozena tématem držení imigrantů mimo evropskou pevninu. Úvod „*To, o čem dosud mluvili nahlas jen prezident Miloš Zeman nebo maďarský premiér Viktor Orbán, začínají v Unii říkat další politici*“ naznačuje intenzivně určitý trend, stejně jako formulace „*podle mnohých odborníků*“, kterou je hlavní sdělení podpořeno. Z dotyčných odborníků nicméně zpráva nikoho nezmiňuje, ani nijak nspecifikuje oblast jejich odbornosti, což může být ovšem dáno rozsahem textu.

Zpráva reprodukuje ‚hmotové‘ vidění migrantů skrze formulace typu „(ostrov by se stal) *odkladištěm imigrantů*“.

5 Dekonstrukce

5.1 Syntéza základních meta-konceptů

Z předchozí analýzy zjišťujeme opakovaný a setrvalý výskyt několika základních meta-promluv.

Ta první se týká samotného konceptu (případně meta-postavy) *uprchlíka*. Konkrétní vlastnosti této postavy jsou proměnlivé podle toho, kdo je mluvčím, ale při snaze uchopit ji nezaujatě-zpravodajsky pozorujeme setrvalý fenomén ‚hmotového‘ či ‚látkového‘ uchopení meta-subjektu. To je dáno především jinak stěží uchopitelným počtem reálných uprchlíků. Ten vede k užívání slov typu ‚vlna‘, ‚přiliv‘, ‚tok‘⁶⁴ atp. Náhradou za tato slova jsou pojmy jako ‚statisíce‘, ‚množství‘ atp. U těch je důvod použití nasnadě – tj. slouží k vyjádření množství – nicméně ve své základní konotaci (tj. že se jedná o neuchopitelně ohromný počet) funguje obdobně.

Pokud k obsahové analýze přičteme i analýzu kvantitativní, a sečteme-li nápadně vysoké⁶⁵ užití těchto pojmů s výskytem ‚vodních‘ substantiv, zjistíme jejich výskyt v sedmi (tj. 46,67 % z celkového počtu) zprávách. Samotná ‚vodní‘ substantiva se vyskytují ve třetině analyzovaných textů.

Pojem *uprchlík* používáme úmyslně coby zastřešující v rámci námi mapovaného období, i když se vyskytují další pojmy s určitými sémantickými rozdíly. Ty se pohybují na škále od ‚pravého uprchlíka‘ (tj. toho, jehož život je ve vlasti ohrožen) k ‚ekonomickému migrantovi‘ (tj. člověku přicházejícímu do Evropy s motivací zajistit si lepší živobytí; nejedná se o jasně vymezenou kategorii, ale nese negativní konotace).

Tento *uprchlík* je nicméně v důsledku podobně homogenizující jako výše uvedené příklady slov, kterými se slovo ‚uprchlíci‘ nahrazuje, tj. ‚množství‘, ‚statisíce‘ atd.

Rámování uprchlické krize je problematické v případech, kdy je podána bez patřičného kontextu, a působí tedy coby neznámá hrozba, coby koncept *katastrofy* vyvracející svět z jeho jinak zdánlivě stabilních základů. Katastrofický rámec se vzájemně podporuje s odosobněností, či dokonce dehumanizací imigrantů coby ‚přilivu‘, a dosahuje dokonalosti v obrazu vykořeněných davů zmateně táhnoucích devastovanou zemí bez zřejmé příčiny a cíle. Tento

64 Srov. s předchozí kapitolou; slova vyjadřující pohyb kapaliny se vyskytují

65 Za ‚nápadný‘ výskyt považujeme opakovaný výskyt tam, kde byla možnost užít jiná slova; pro odůvodnění pro každou konkrétní zprávu viz předchozí kapitolu

obraz má až estachologický náboj a odpovídá až překvapivě scénám, jež vykreslují některé ‚alternativní‘ weby⁶⁶, které svým způsobem dokonale pracují s mytologickými koncepty. Tento obraz *katastrofy* se s až překvapivou přesností vrací k zakládajícím kulturním textům. „*Králové země i velmoži a vojevůdci, boháči a mocní – jak otrok, tak svobodný, všichni prchali do hor (...) kdo bude moci obstát?*“⁶⁷, vymezuje se jasně metajazyk *katastrofy* již v Bibli.

5.2 Dekonstruktivní pohyb

5.2.1 Výchozí dualismy a jejich rozbor

Zmíněné koncepty *uprchlíka* i *tragédie* se nacházejí jako jakékoli jiné znaky v sémantické síti a jsou přinejmenším spolutvořeny diferencemi a interakcí s okolními znaky, stejně jako vymezením proti znakům stojícím zdánlivě v opozici.

Jako první rozebereme koncept *tragédie*, abychom demonstrovali patřičný postup – ten se u konceptu *uprchlíka* následně zkomplikuje.

Koncept *tragédie* coby nekontrolovatelného sledu velkých a nebezpečných událostí stojí přirozeně v opozici ke konceptu *normálního světa / světa, jak má být*. Jak jsme předeslali v teoretické části práce, přestože se jedná o opozita, nacházejí se ve stavu vzájemné závislosti. *Normální svět* je totiž především světem, kde se neděje *tragédie*, stejně jako *tragédie* je především situace, která se v konsensuálně negativním slova smyslu extrémně vymyká normálu. Ani jeden ze znaků není sám o sobě bez druhého funkční.

Tento dualismus je problematický především proto, že *normalita* (resp. stabilita/klid/idyla atd.) je vysoce relativní a závislá na specifickém kulturně-sociálním kontextu. Lze bez nadsázky říci, že v historii nelze nalézt žádnou fázi, která by v pravém slova smyslu byla *normální* a klidná. Funkčnost konceptu *světa, jak má být*, je proto závislá na retrospektivní optice – na tom, že onu správnou a normální situaci nahlížíme z pozice, která normální a správná není. Nabízí se přirovnání k meta-vyprávění o *zlatém věku* coby údajně dávné době, kdy „bylo vše v pořádku“. Pro to je příznačné, že je nezbytně nutné, aby byl *zlatý věk* časově zařazen do rozmlžené dávné minulosti, o které neexistují žádné záznamy, a nikdo si ji nepamatuje. Tím se zajišťuje funkčnost vyprávění, jež je primárně založené na eskapismu a

66 Srov. dezinformační texty, jako je <http://svobodnenoviny.eu/kdyz-nastal-konec-evropy/>, <https://tadesco.cz/konec-evropy-ktery-sibyla-predpovedela-950-let-pred-kristem-naprosto-presne/> ad.

67 *Bible: Písmo svaté Starého a Nového zákona: (včetně deuterokanonických knih): český ekumenický překlad*. J 6 15-17 13. vyd., (4. opr. vyd.). Praha: Česká biblická společnost, 2007. ISBN 978-80-8728-792-7.

projekci vlastních nostalgických sklonů do celospolečenského kontextu.

Uprchlík zaujímá sémanticky méně konkrétní místo. Jedná se o znak, který je do značné míry fluidní. To je dáno i nejasnou slovníkovou/právní definicí⁶⁸. Z podstaty věci stojí *uprchlík* v opozici k *občanovi*, protože samotný jeho status vychází z absence faktického občanství⁶⁹. Ukotvení obou pojmů v sémantické síti je výrazně individuální a vzhledem k politizaci uprchlického tématu závisí především na preferencích a názorech jedince. Proto se nejedná o funkční a v praxi zavedený dualismus.

Na jedné straně se *uprchlík* propojuje s *potřebným* a následně *pomocí*, na straně druhé může aktuálně odrážet orientalistický mýtus⁷⁰ a na něj navázanou sémantickou síť (tj. pojmy ‚exotický‘, ale i ‚živelný‘, ‚emotivní‘, ‚oddaný cizímu náboženství‘ a celkově implikující „potenciálně nebezpečný“, příp. vyloženě reprodukuující rasistickou představu, která přistupuje k lidem jiného kulturního okruhu, vyjádřeno slovy Rudyarda Kiplinga z básně *Břímě bělochů* z roku 1899, jako k „*divochům divných ras / z nichž každý plaše zírá / půl děcko a půl d'as*“⁷¹). Analogicky k tomu, jak se jedny pojmy navazují, se ty s opačnou konotací se ze sítě (typicky, ale ne vždy) vyřazují. Zachování sítě, v níž je propojený *uprchlík*, *násilník* a *lhář* je při přidání slova typu ‚pomoc‘ či ‚humanita‘ s největší pravděpodobností nemožné. Je ale možné propojit znaky *uprchlík*, ‚zaostalost‘ a ‚pomoc‘, aniž by vznikala pro část diskurzu nesnesitelná disonance.

Znaky, které významem odporují zbytku již vytvořené sémantické sítě, se do ní v tomto případě vůbec nemusí zahrnovat. To může vést k utvrzování a zachovávání jednostranného postoje k věci (tématu uprchlické krize) v zájmu toho, aby se jednotlivec vyhnul kognitivní disonanci spočívající v nutnosti přijmout ve vztahu k výchozímu znaku novou implikaci a návaznost. V praxi se to může projevit neochotou napojit do pozitivně laděné sémantické sítě

68 Srov. např. RADKA, Jelínková. *Právní postavení uprchlíků v České republice: Rozbor právního postavení uprchlíků a azylového řízení v České republice podle nového zákona č. 325/1999 Sb* [online]. In: . Tábor: EPS, 2000, s. 1-50 [cit. 2018-05-02]. Dostupné z: http://aa.ecn.cz/img_upload/213998dd557a6ecf241d80d7748bd811/postaveni_uprchliku.pdf; azylové právo rozeznává „statutárního uprchlíka“ (dle Ženevské konvence), „uprchlíka de facto“ (který z nějakého důvodu není statutární, ale je uprchlíkem), „uprchlíka in orbit“ (takového, který nemůže najít zemi, jež by mu poskytla azyl), „uprchlíka prima facie“ (takového, jehož azylové právo není posuzováno individuálně, protože přišel do cílové země v rámci větší uprchlické vlny) atd.

69 Srov. ARENTOVÁ, Hannah. *Původ totalitarismu I-III*. Praha: OIKOYMENH, 1996. ISBN 80-86005-13-5. S. 380-425

70 Srov. SAID, Edward. *Orientalismus: Západní koncepce orientu*. Praha: Paseka, 2006. ISBN 978-80-7185-921-5.

71 KIPLING, Rudyard. *Písně mužů*, př. Otokar Fischer, Praha: Nakladatelství Viléma Šmidta, 1947.

např. znak *terorista*, případně do negativní sítě znaky jako *mírumilovný*, *solidární* či jakákoli obdobná slova se zabarvením, které odporuje tomu, které je již přítomné.

Jak vidno, *uprchlík* není ukotven v pravém slova smyslu dualismu. Do dualismu je zahrnut až na základě postoje a zkušenosti recipienta znaku. Může to být dualismus, který jako opozitum k *uprchlíkovi* staví *slušného občana* (coby zpřesnění obecného konceptu *občana*, které implikuje, že ten, kdo nespadá do kategorie slušnosti, je přijemnějším podezřelý). Nebo naopak dualismus stavící do opozice k *uprchlíkovi* např. v syrském případě *teroristu* coby hrozivou meta-postavu vytvořenou podle obrazu tzv. Islámského státu.

Ve výsledku je tak koncept *uprchlíka* jak konceptem vypočítavého a současně nebezpečného, misogynního a násilného barbara, tak konceptem bezbranného člověka prchajícího před násilím *teroristy* a obecnou zkázou v podobě *katastrofy*. Je stejně dvojznačný, jako případně navazující signifikace *Evropy pod útokem* (která souvisí s negativní náplní uprchlického konceptu a spočívá především v představě o tom, že Evropa čelí invazi podobně, jako tomu bylo v dobách osmanských tažení atp.) či signifikace *vyspělé a solidární Evropy* (jež spočívá v apelu na „První svět“, aby přijal svou odpovědnost a v souladu se svou filosofickou tradicí se choval humánně a solidárně vzdor případnému riziku).

5.2.2 Hyperrealita a digitalita ‚uprchlického‘ kódu

V tomto kontextu, kdy si jednotlivé skupiny mohou vytvořit nezávislé sémantické a více či méně seberefrenční znakové systémy, vyvstává opět otázka hyperreality. Pokud je totiž možné, aby nezávisle na sobě fungovalo několik široce rozšířených a funkčních společných sémantických sítí, a aby ty odmítaly alespoň zčásti disonanci v podobě znaků odporujících výchozímu konceptu *uprchlíka*, ať už je jakýkoli, znamená to, že se může vytvořit vysoce hyperreálná situace souboje několika v sociálně-informačním prostoru omezených menších hyperrealit.

Ty se potom navzájem stávají antagonisty a samy o sobě vytvářejí seberefrenční systém, v němž se přetlačuje pozitivní *uprchlík* s negativním *uprchlíkem*, *solidarita* s *bezpečností* atd.

Je-li nyní takovým seberefrenčním systémem celý uprchlický diskurz, vyžaduje po těch, kteří se do něj jakkoli zapojí, napojení se na jeden ze znaků (dílčích hyperrealit), které podpírají pomyslnou arénu, na níž se protikladné koncepty utkávají.

Vracíme se tedy obloukem k Baudrillardově digitalitě kódu. Aktuálně přítomný kód

totiž klade otázku („je pro vás uprchlík pozitivní, nebo negativní?“), a umožňuje sice obě odpovědi, ale nikoli už odmítnutí stavby otázky, případně otázky jako takové.

Hlavním vyprávěním tedy již možná není *tragédie uprchlíka, Evropa pod útokem* či cokoli podobného, protože zde není hlavní vyprávění. Existuje několik oddělených vyprávění, oddělených mýtů zakládajících a pomáhajících uchopit chápání znaků kolem nás. Ty žádají, aby se recipient přiklonil k některému z nich, a zapojil se tak do hyperreálného střetu těchto jednotlivých příběhů.

6 Vyhodnocení

Zjistili jsme, že mediální zpravodajské obsahy metajazyk reprodukuje, ale pouze v omezené míře. Až na výjimky nepředkládají obrazy, které by mytické obsahy zobrazovaly zcela jednoznačně.

Přítomnost mytických *konceptů* je nicméně zřejmá, a proto lze pracovat s nimi. Na základě analýzy těchto konceptů se dostáváme k tomu, že je zde pravděpodobná existence několika meta-promluv nezávisle na sobě. Ty si pak mohou vzájemně odporovat, protože odkazují k různým chápáním a uchopením světa.

Protože jsou ale úzce závislé na svém antagonismu, mají tendenci k sebereferenčnímu fungování a k vylučování znaků, které do jejich sítí nezapadají. Tím se vytváří několik oddělených metajazyků, které mohou jen stěží komunikovat navzájem jinak, než že na sebe odkazují jako na antagonisty. Tento dualismus vytváří prostor, který je v podstatě „meta–meta–jazykem“ - jedná se o vyprávění o střetu vyprávění.

Otázky ohledně vypovídající hodnoty použitého postupu analýzy a syntézy tematizuje následující diskuse.

Diskuse: námitky proti syntéze mýtu z analýzy diskurzu

Hlavní kritika užití metody může zaznít směrem ke způsobu, kterým jsou určované údajné mytické prvky skrývající se v jádru mediálních narativů. Námi užitý způsob, kterým se je snažíme rozpoznat, může být nařčen z nedostatku pozitivních a konkrétních dat, protože se přirozeně pohybuje na zcela abstraktní a teoretické rovině. Taková námitka je legitimní, ale měla by brát v úvahu fakt, že neexistuje způsob, jak spolehlivě vyjádřit přítomnost mýtu na binární škále „1 (jasná přítomnost) – 0 (jasná nepřítomnost)“. Už jen samotný pojem meta-jazyk vyjadřuje, že se jedná o promluvu, která existuje mimo sémantiku standardní promluvy, a která se odehrává nevědomě či polovědomě.

Chápání metajazyka mytické signifikace je závislé na přítomnosti recipienta v určitém kulturním, sociálním a historickém kontextu – a jeho (ať již vědomé či nevědomé) porozumění naraci mýtu. Na toho porozumění také nelze uplatnit binární logiku „1 (recipient čte metajazyk) – 0 (recipient nečte metajazyk)“: obdobně jako u příkladu s jabloní v kapitole 2.1.1 (kdy jsme poukázali spolu s Derridou na neexistenci objektivního označovaného, tedy oné jedné univerzální „jabloně“ v platónském slova smyslu) zde totiž neexistuje objektivní mýtus, jehož chápání by se dalo hodnotit, ale pouze jednotlivcovo vnímání a interpretace mytického *konceptu*.

Mytická signifikace, kterou objevujeme, tak není a nemůže být univerzálně platná; jedná se spíše o průsečík možných čtení metajazyka – o syntézu signifikace, kterou odhalujeme skrze analýzu jednotlivých promluv, případně jejích součástí.

Diskuse: klauzura logocentrismu a (ne)svoboda dekonstruktivního pohybu

Druhá platná výtka vůči metodě mytologické analýzy podpořené diskurzivní a obsahovou analýzou zní vůči možnosti mytologa vykročit z pole, které se snaží vidět a popsat.

Samotná analýza je závislá na užívání znaků, jež jsou přirozeně součástí vlastních sémantických sítí a samy tvoří půdu pro specifický metajazyk. V případě akademické práce je to metajazyk univerzality a přesnosti termínů, které se vymezují jako specificky vědecké, potažmo koncept ‚vědeckosti‘ coby odvěké snahy o rozšíření poznání nesvázané žádnou mezí.

I dekonstruktivní pohyb tak může být hnaný nikoli nezávislostí na dualismech, ale logocentrismem a svým vlastním konceptem. Vzhledem k tomu, že se sám odehrává skrze slova, nelze u něj vyloučit možnost, že jsou tato slova gesty problematizujícími sice to, co má být dekonstruováno, ve skutečnosti ale vytvářejícími také nové oblasti, které lze problematizovat a dekonstruovat.

Pokud přijmeme možnost existence sebereferenčních sémantických systémů (příp. hyperreality), vyvstává další problém v podobě otázky, zda je tyto systémy reálně možné opustit. Vrátíme-li se k příkladu Baudrillardova „válka v Zálivu se nestala“, stojíme před otázkou, zda zde není odhalení hyperreality ve skutečnosti protestem proti jejímu obsahu, tedy vytvoření vlastní pozice. Ta by potom sice byla nezávislá na digitálnosti jedné hyperreality (tj. nevyjadřující se k válce v Zálivu, ale problematizující její chápání jako takové), ale nerozporovala by digitálnost jinou, protože by sama příslušela k určité straně např. ve sporu o tom, zda jsou masmédiá důvěryhodná.

Problematičnost takové situace potom spočívá v tom, že se podobá fraktálu, který lze donekonečna přibližovat, jen aby se zobrazoval stále týž obrazec – tj. lze dekonstruovat dekonstruktivní postup atd. Odpověď na otázku, zda je pro pozorovatele nacházejícího se v kulturně-sociálním kontextu, který pozoruje, možné, aby namísto nekonečného přibližování fraktálu odhalil matematickou strukturu, podle které se onen fraktál tvoří, je nad rámec této práce.

Závěr

Práce prošla vytyčeným postupem čtení a interpretace základních teoretických koncepcí mytologické analýzy a sémiotické dekonstrukce. Pro zasazení do kontextu a širokého diskurzu použila i Baudrillardovu koncepci hyperrealit, kterou použila k uchopení uprchlického tématu v širším sociálním rámci.

Zamýšlený cíl se jí podařilo naplnit částečně. Teze o přítomnosti čitelného metajazyka v mediálních údajně nezaujatých promluvách byla podpořena, ale ne jednoznačně prokázána. Je-li takové prokázání možné, žádá si podstatně větší kvalitativní i kvantitativní analýzu, než jaká je v rámci této práce možná. Taková analýza by se musela zaměřit kromě zpravodajských obsahů i na publicistiku a reakce na ní. Ke zvážení je i širší podložení takového výzkumu zaměřením se na propagandu či spontánní projevy např. na digitálních síťových médiích. Metajazyk je přítomný pravděpodobně na všech zmíněných úrovních, jeho praktické zachycení si nicméně žádá jasnou metodiku a užití experimentu.

Kromě toho zde zůstávají otázky načrtnuté v rámci obou částí diskuse. Metoda dekonstrukce – a zvláště mytologická analýza – zůstává oblastí, kterou lze s těžší exaktně uchopit, a mají-li být výsledky jejího použití validní, je zapotřebí další teoretické práce i aplikace teorie na konkrétních příkladech metajazyka.

Ostatně již Barthes ve své předmluvě k vydání *Mytologií* v roce 1970 vlastní metodu ukotvuje v dobovém kontextu a píše, že „*neexistuje sémiologie, která by nakonec sama sebe nerozpoznala jako sémioklasmus.*”⁷² Na tom stejném místě píše, že to, co stálo na počátku jeho mytologické práce, byla gesta. Gesto „*ideologické kritiky týkající se řeči takzvané masové kultury*“ a „*sémiologický rozbor této řeči*“.

Funkčnost dekonstrukce a mytologické analýzy je dost možná právě v gestu, v gestu problematizace toho, co se zdá samozřejmé, a ve snaze o nahlédnutí ‚samozřejmého‘ z optiky sémiotika, jehož pohled přináší do zdánlivé nevinnosti ‚samozřejmosti‘ onu ‚nesamozřejmost‘, která činí promluvu závažnou.

72 *Předmluva k vydání z roku 1970.* In: BARTHES, Roland. *Mytologie.* Praha: Dokořán, 2004. ISBN 80-86569-73-X. S. 7. Následující citace tamtéž.

Summary

Thesis came through process of reading and interpretation of founding texts of deconstruction and mythological analysis. Due to necessity of working in wider discourse it also used Baudrillard's conception of hyper-reality.

Assumption about presence of meta-language in medias' allegedly non-biased speech was supported, but not clearly demonstrated. If is that possible, it would require significantly larger both quantitative and qualitative analysis. So analysis should focus not only on news, but also on other segments of journalism as commentary or even reactions on those journalistic texts – for example on social media etc.

There is also need of supporting research by experimentation or other methodology.

Mythological analysis and deconstruction is still field, on which it is difficult to perform work with exact results, so there is a need of systematic theoretical work and also of creating new forms of praxis.

Přílohy

Příloha 1: fotografie *Mrtvý Alan Kurdi*; Foto: Nilüfer Demiremová

Příloha 2: formulář pro metadata rozebíraných mediálních obsahů

Vydáno: (místo; datum)

Titulek: (...)

Perex: (...)

Fotografie: (ano x ne; příp. specifikace)

Bibliografický odkaz: (...)

Klíčová slova: (např. *hranice, policie, násilí*)

Rozbor: (...)

Příloha 3⁷³: zpráva *Končí symbol migrační krize. Tábor v Calais se podařilo zcela vyklidit*

Francouzské úřady oznámily úplné vyklizení uprchlického tábora v Calais. Evakuace uprchlíků, kterých tam bylo kolem šesti tisíc, začala v pondělí. Úřady dál pokračují v demolicích provizorních přístřešků, na několika místech tábora stále hoří ohně.

Evakuaci tábora zahájily francouzské úřady v pondělí, v úterý začala likvidace celého areálu stanů a improvizovaných přístřešků. Celá akce měla skončit příští týden.

73 Končí symbol migrační krize. Tábor v Calais se podařilo zcela vyklidit. ČT 24 [online]. Česká televize, [2016-10-26] [cit. 2018-04-15]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/1944034-konci-symbol-migracni-krize-tabor-v-calais-se-podarilo-zcela-vyklidit>

Už po třech dnech však představitelka departementu Pas-de-Calais Fabienne Bucciová oznámila: „Tohle je konec Džungle. Naše mise je u konce. V tábore už nejsou žádní migranti.“

„Mohu potvrdit, že tábor je skutečně vyklizen. Migranti jsou o několik set metrů dál v hangáru, odkud by měli autobusy odjet do uprchlických center, kterých je asi 160 po celé Francii.“ - Jan Šmíd, zpravodaj ČRo

Autobusy odvezly na různá místa ve Francii podle odhadů médií zhruba 4400 z 6500 běženců. Úřady připravily ve stovkách středisek celkem 7500 lůžek. Podle aktivistů tam bylo ještě nedávno až 10 000 lidí. Jak se očekávalo, mnoho migrantů uteklo z tábora na jiná místa v severní Francii, aby se dál pokoušeli dostat do Británie. Někteří možná přešli do Belgie či Německa.

Skoro 3000 přistěhovalců se vyskytuje přímo v oblasti Calais. Z toho 1500 je v zaplněném středisku pro nezletilé bez doprovodu, s nimiž si úřady zatím nevědí rady. Dalších 1385 uprchlíků se podle místní katolické nadace přišlo pro večeři rozdávanou zdarma.

Více času si určitě vyžádá likvidace všech improvizovaných obydlí, obchůdků a odpadků v rozlehlém místě, kde ve špatných bezpečnostních a hygienických podmínkách přežívali běženci mnoho měsíců. Práci dělníků s bagry a další technikou ve středu narušily desítky požárů, které v táboře vypukly. Při prvních úmyslně založených požárech v noci vybuchly nejméně dvě plynové bomby. Jeden imigrant přitom utrpěl lehké zranění.

„Běžte ven, musíte odejít. Máte ve vašem karavanu plynové bomby, vyneste je,“ vyzývali dopoledne aktivisté jednoho britského sdružení skupinu imigrantů, kteří nereagovali dost rychle na blížící se ničivý živel.

Požáry odrážejí především tradici některých skupin cizinců, kteří vždy zapalují svá obydlí, když je opouštějí, tvrdí úřady. Stejný jev zaznamenaly v březnu, kdy se rušila jižní část tábora zvaného Džungle.

První viditelný odpor od začátku vyklizení

Humanitární organizace již dříve varovaly, že k podobným incidentům bude docházet, a rozdávaly obyvatelům tábora hasicí přístroje. V noci na středu záchranáři před plameny narychlo přestěhovali do bezpečí na 200 osob.

„Čtyři uprchlíci byli zatčeni, protože požár založili úmyslně, ale na druhou stranu samotná prefektura se snažila požáry bagatelizovat s tím, že je to rituál, který patří především k afghánským migrantům,“ poznamenal zpravodaj ČRo Jan Šmíd.

S uprchlíky měli problémy řidiči kamionů jedoucími podél Calais – běženci se do nich snažili dostat, někdy i násilím. Situace se ale nyní zklidnila. „Na dálnici byl naprostý klid, policisté to měli pod kontrolou, nikdo tam nepřebíhal,“ informoval v pořadu Devadesátka řidič OK Trans Jiří Motlíček.

Většina běženců v Calais, kteří pocházejí převážně z Afghánistánu, Súdánu a Eritreje, doufala, že se dostane do blízké Británie tunelem pod Lamanšským průlivem. Nyní mají žádat o azyl ve Francii. Pokud tak neučiní, nebo pokud tento azyl neobdrží, mají být deportováni do vlasti.

Očekává se, že stovky přistěhovalců se snu o Británii nevzdají a dále se budou pokoušet o cestu přes moře. Londýn po dohodě s Paříží začal přijímat nezletilé obyvatele tábora, kteří jsou sami a mají v Británii příbuzné.

„Je to jako vězení bez dohledu, je tam soustředěna specifická sorta obyvatel. Jsou to většinou lidé průzkumného typu, asertivnější, kteří jdou do neznámého prostředí a při jejich koncentraci nastávají události, jež byly zaznamenány. Diverzifikace do mnoha málo početných azylových středisek je to nejrozumnější, co mohou udělat. Zpřetrhají se tím vazby mezi gangy.“ - Jan Schneider, bezpečnostní analytik

Příjezd migrantů z Calais vyvolal v některých francouzských obcích odmítavé reakce obyvatel, některá střediska byla podle médií krátce před příjezdem migrantů dokonce terčem zhárství či střelby. Jinde je lidé podle agentury AFP naopak vítali.

Fakta

Uprchlíci v Calais

- Tábor zvaný Džungle se nacházel u jedné z hlavních příjezdových silnic k přístavu.
- Podle odhadů zde přebývalo kolem 7 tisíc lidí. Agentura pro běžence uvedla, že těsně před demolicí bylo v místě kolem 8100 osob.
- Tábor byl v první polovině roku rozdělen na dvě části – jedna z nich už byla před několika měsíci vyklizena. Populace v „džungli“ ale dál rostla.
- Řada migrantů se pokoušela skrýt v projíždějících kamionech, jež míří do tunelu pod Lamanšským průlivem.

Nové Džungle jsou zřejmě na obzoru

Pravicová opozice se obává, že postup socialistické vlády povede k vytvoření „malých Calais“ po celé Francii. Krajní pravice, která v posledních letech v zemi velmi posílila, požaduje okamžitý návrat migrantů do jejich zemí.

„Vláda přijala odvážné rozhodnutí, které bylo ale nezbytné. Země jako Francie s 67 miliony obyvatel je rozhodně schopná přijmout tyto osoby v nouzi. A to za důstojných podmínek a bez přehnaných polemik,“ vzkázal v pondělí kritikům francouzský ministr zahraničí Jean-Marc Ayrault.

Jestli vzniknou další podobná divoká místa, záleží zřejmě hlavně na tom, kdo vyhraje další prezidentské a parlamentní volby na jaře 2017. Pravicoví kandidáti by nejraději přesunuli kontroly z francouzského území do Británie.

„Džungle je prostor, kde vysekáte cestičku a za chvíli zaroste znovu. Tenhle obraz je příhodný pro to, co vidíme na předměstí Paříže nebo právě na předměstí Calais. Ten tábor býval dříve deset kilometrů vedle, ale vypadal stejně. Je to místo, ve kterém jako by stát nechtěl zasahovat, nevytvořil tam žádnou infrastrukturu,“ podotkl v pořadu Devadesátka bývalý velvyslanec ČR ve Francii Pavel Fischer.

Autor jan, pet, ket

ČT24, ČTK, BBC

Příloha 4⁷⁴: zpráva **Migranti trčí měsíce na řeckých ostrovech, místním dochází trpělivost**

Napětí na řeckých ostrovech roste. V tamějších táborech čekají měsíce tisíce migrantů a uprchlíků. Z ostrova Leros, kde došlo k několika potyčkám mezi místními a migranty, byli preventivně evakuováni někteří dobrovolníci. Ostrov kromě násilností sužuje nyní i požár, který se hasičům nedaří dostat pod kontrolu.

K prvním nepokojům došlo na ostrově minulý týden, kdy se skupina migrantů střetla s policií. Podle webu Ekathimerini házeli migranti na policisty kameny a v rukách třímali dřevěné klacky. Požadovali, aby směli opustit ostrov.

„Mají volný pohyb na ostrově, ale nesmějí ho opustit, dokud není vyřízená jejich žádost. Je to praktické opatření, aby byli pro komisi posuzující udělení azylu dohledatelní,“ obhajoval postup řecké vlády mluvčí

74Migranti trčí měsíce na řeckých ostrovech, místním dochází trpělivost. iDNES.cz [online]. MAFRA [2016-07-11] [cit. 2018-04-15]. Dostupné z: https://zpravy.idnes.cz/migranti-potycky-leros-pozar-d2n-/zahranicni.aspx?c=A160711_122813_zahranicni_aba

pro migraci George Kiritsis.

Rozčilení však nejsou jen migranti. Na vládu se zlobí i obyvatelé ostrova, podle kterých řecká vláda nepostupuje při posuzování žádostí o azyl dostatečně rychle a migranti kvůli ní zůstávají zaseknutí na ostrovech dlouhé měsíce.

„Měli jsme nějaké nepokoje zaměřené proti uprchlíkům i humanitárním pracovníkům,“ potvrdila webu al-Džazíra řecká mluvčí Úřadu vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR) Katerina Katidiová. „Všechno začalo kvůli dlouhotrvající situaci na ostrově, která jasně ukazuje, že potřebujeme pro žadatele o azyl speciální opatření,“ dodala.

V sobotu tak došlo k potyčce mezi asi 150 migranty, převážně iráckými Jezídy, a skupinou řeckých mužů. Migranti se rozhodli opustit tábor a šli i s dětmi a bagáží do přístavu, kde je napadli řečtí muži. Policie potyčku ukončila a donutila Jezídy, aby se vrátili zpátky do tábora.

Jedna z dobrovolnic, která v táboře pomáhala, poté dostala pokyn, aby ostrov raději opustila. U vchodu do tábora ji však zatarasila cestu skupina asi padesáti místních s lopatami a klacky.

„Zastavili naše auto a začali do něj bušit. Říkali, ať vypadneme z ostrova a že pokud nenasedneme na první odplouvající loď, tak nás čekají hrozná věci. Bylo to děsivé. Odjeli jsme jen proto, že se nám policie vůbec nesnažila pomoci,“ uvedla Catharina Kahaneová z rakouské charitativní organizace Echo100 Plus. Kahaneová se tak v neděli spolu s 15 kolegy přesunula na jiný řecký ostrov.

V hlavním táboře na Lerosu je nyní přes 600 žadatelů o azyl, přičemž většina z nich je zde už od března. V pevninském Řecku a na ostrovech je nyní na 57 tisíc migrantů. Podle UNHCR navíc přijelo ke břehům Evropy v letošním roce dalších více než 237 tisíc migrantů.

Leros čelí ničivému požáru

Řecký ostrov Leros netrápí jen migrační krize. Poblíž místního letiště vypukl v pondělí ráno požár, který se nedaří hasičům dostat pod kontrolu. Podle serveru Ekathimerini oheň ohrožuje i obydlené oblasti u vesnice Partheni na severu ostrova.

Podle řecké agentury ANA za požár nejspíš může zkrat na sloupu elektrického vedení. Starosta ostrova už požádal o pomoc řeckou vládu, protože na místě mají hasiči jen omezené prostředky, aby oheň sami zastavili. Dopoledne zasahovala dvě hasicí letadla a vrtulník.

O víkendu bojovali hasiči i s dalším požárem na ostrově Samos, který patří ke stejnému souostroví Dodekanésy. Nasazeny tam byly stovky hasičů i dobrovolníků, plameny se jim nakonec podařilo dostat pod kontrolu.

Autoři: aba, ČTK

Příloha 5⁷⁵: zpráva Itálie v centru migrační krize. V říjnu k jejím břehům připlul rekordní počet běženců

Do popředí migrační krize se opět dostala Itálie. Migranti k ní nejčastěji míří lodí z Libye. Letos v říjnu jich k italským břehům dorazil rekordní počet, přes 27 tisíc. Přitom se očekávalo, že s příchodem chladnějších měsíců, kdy je moře rozbouřenější, jejich příliv spíše poklesne. Nevládní organizace viní z rostoucího počtu hlavně pašeráky, kteří využívají nepřehledné situace v Libyi.

Řím – Plavidlo Responder brázdí vody Středozemního moře. Jeho posádka, kterou vede nevládní

75 Itálie v centru migrační krize. V říjnu k jejím břehům připlul rekordní počet běženců. Aktuálně.cz [online]. Economia [2016-06-11] [cit. 2018-04-21]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/k-brehum-italie-v-rijnu-priplul-rekordni-pocet-bezencu/r~8ec880aea03211e6bcb60025900fea04/>

organizace MOAS (Migrant Offshore Aid Station – pozn. red.), zachraňuje uprchlíky, jejichž vrátké čluny a loďky se během plavby do Evropy dostávají do potíží.

Ve Středozemním moři ztroskotaly dvě lodě. Utopilo se přes 200 běženců *Ve Středozemním moři ztroskotaly dvě lodě. Utopilo se přes 200 běženců* číst článek

Nedávno pomohla lidem z přeplněného plavidla s 347 lidmi na palubě. Pocházeli hlavně z Nigérie, Sýrie, Libye a Nigeru.

Mezi zachráněnými byla i čtyřiatřicetiletá Juliet, která z Nigérie utekla před islamisty z Boko Haram. "Lod' se v jednu chvíli začala převracet. Všichni křičeli, plakali, lidé umírali. Nemohu na tuhle chvíli zapomenout," popsala agentuře Reuters.

Na cestě strávila několik měsíců – nejprve na Sahaře, poté v Libyi, odkud se vydala na cestu do Evropy. Nyní doufá, že se bude moci vrátit do školy a studovat.

V říjnu připlul rekordní počet migrantů

Právě z Libye, která se propadla do chaosu, vyráží k evropským břehům největší počet lodí. Míří hlavně do Itálie, která se tak znovu dostala do popředí migrační krize.

K výraznému poklesu v počtu běženců mířících na starý kontinent přes Balkán, přispěla dohoda, kterou Evropská unie letos v březnu podepsala s Tureckem.

Letos v říjnu k italským břehům dokonce dorazil rekordní počet migrantů, a to přes 27 tisíc. Očekávalo se přitom, že s příchodem chladnějších měsíců, kdy je moře rozbouřenější, jejich příliv spíše poklesne. Ani v letních měsících, kdy je moře klidnější, přitom jejich počet nepřekročil 25 tisíc, poznamenává agentura AFP.

Očekává se, že i údaje za letošní rok budou rekordní. Za prvních deset měsíců do jižní Itálie připlulo na 159 tisíc lidí, zatímco za celý loňský rok to bylo 153 tisíc.

Brána Krušných hor přijala tisíce běženců. Víc než integrační kurzy tu pomáhá YouTube *Brána Krušných hor přijala tisíce běženců. Víc než integrační kurzy tu pomáhá YouTube* číst článek

Nevládní organizace viní z rostoucího počtu hlavně pašeráky, kteří využívají nepřehledné situace v Libyi. "Pašeráci jsou lépe zorganizovaní. Lidé mají také strach, že by se cesta přes moře mohla brzy uzavřít," uvedl Flavio Di Giacomo, mluvčí italské pobočky Mezinárodní organizace pro migraci (IOM). Ten naráží na skutečnost, že EU nedávno odstartovala projekt na výcvik libyjské pobřežní stráže, jež se soustředí na boj proti pašerákům a jejich plavidlům.

"Migranti hlavně nechtějí, aby je na moři zachránila libyjská pobřežní stráž. Ta by je vzala do detenčních center a uvrhla je zpět do kolotoče zneužívání a násilí," dodal Giacomo. Ten upozornil, že běženci často hovoří o mučení, znásilňování, hladu a vraždění, kterého se dopouštějí pašeráci.

Ti stále častěji na moře vyprovází přeplněné čluny a loďky se špatně fungujícími motory. "Lodě jsou stále horší, motory skoro celou plavbu nefungují. Pašeráci posílají lodě na moře i ve špatném počasí," doplnil pak pro britský list Financial Times Gabriele Casini z nevládní organizace Save the Children.

Další takový rok už nevládneme

Neutuchající migrační krize vyvolává v Itálii napětí. Obyvatelé několika malých městeček se nedávno postavili proti tomu, aby u nich vláda ubytovávala utečence.

Francie vyklízí zbytky tábořiště u Calais, odváží na 1500 mladistvých uprchlíků *Francie vyklízí zbytky tábořiště u Calais, odváží na 1500 mladistvých uprchlíků* číst článek

Příkladem je třeba Gorino, kam se mělo přesunout 12 žen a jejich osm dětí. Proti se ale postavilo asi 200 ze zhruba 500 obyvatel městečka. Kvůli jejich odporu je nakonec úřady musely rozmístit jinam.

"Itálie už nezvládne další rok, jako jsme měli letos," uvedl k migrační krizi premiér Matteo Renzi. Ten vyzval k solidaritě další evropské země.

V Itálii docházejí ubytovací kapacity. Úřady stále častěji umísťují běžence do nevyužitých hostelů nebo hotelů. Potíže hlásí i velká města, jako je třeba Milán, kde migranty dokonce ubytovalo židovské centrum v prostorách památníku holocaustu.

Příloha 6⁷⁶: zpráva V Srbsku se opět hromadí uprchlíci, vláda v Bělehradě bije na poplach

Srbská vláda je znepokojena nárůstem počtu uprchlíků na svém území. V Maďarsku začaly platit nové předpisy, které umožňují vracet přes hranici migranty dopadené do osmikilometrové vzdálenosti od hranic. Německo ve čtvrtek schválilo uvolnění dalších prostředků na řešení migrační krize.

Chorvaté minulý týden postavili zábrany na hraničním přechodu se Srbskem, kudy loni do země proudily statisíce migrantů během své cesty z Řecka do západní Evropy. Kovový plot na mostě přes Dunaj, kde se nachází hraniční přechod Batina-Bezdan, má podle chorvatského ministerstva vnitra zabránit nezákonnému překračování hranic.

Přes Srbsko loni a na počátku letošního roku prošly statisíce uprchlíků mířících po balkánské trase do západní Evropy. Tento příliv ustal v březnu po rozhodnutí několika států uzavřít své hranice. Malé skupiny migrantů - několik stovek denně - ale pokračují v snaze tajně pronikat přes hranice na západ.

Srbský ministr práce Aleksandar Vutin ve čtvrtek požádal o naléhavé svolání rady národní bezpečnosti se zdůvodněním, že se výrazně zvyšuje počet migrantů v Srbsku. Jen v noci ze středy na dnešek podle něj dorazilo z Bulharska 334 uprchlíků a z Makedonie dalších 158. Obává se přitom, aby Srbsko nezůstalo v této migrační krizi osamoceno. „Zdá se mi, že naše humánní chování vůči uprchlíkům je vnímáno jako naše slabost, a proto žádám o tuto schůzi,“ dodal.

Podle Úřadu vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR) do Srbska každý den přicházejí stovky uprchlíků. Většina míří k hranicím s Maďarskem. Momentálně je asi 1000 uprchlíků na severu Srbska, dalších 650 je v utečeneckém centru v Bělehradě, řekla agentuře AFP mluvčí UNHCR. Podle srbských úřadů je v zemi 1000 až 2000 uprchlíků, z nichž drtivá většina chce pokračovat v cestě na západ. Jde o nesrovnatelně nižší počty než za vrcholu migrační vlny, kdy denně přicházelo 4000 až 5000 uprchlíků.

Balkánskou cestou přišlo za poslední rok do západní Evropy asi milion uprchlíků a migrantů. Tento příliv letos na jaře do značné míry ukončilo uzavření makedonských hranic s Řeckem, k čemuž Makedonii pomohly materiálem a policisty i Rakousko, Maďarsko, Česko a Slovensko.

Spor Rakouska a Maďarska

Uprchlíká krize vyvolala v uplynulých dnech také diplomatický konflikt mezi Rakouskem a Maďarskem. Obě země se prou kvůli zprísněným kontrolám na hraničním přechodu Nickelsdorf-Hegyeshalom. Na obou stranách se kvůli nim vytvořily mnohakilometrové fronty čekajících vozidel. Na rakouské straně se podle agentury APA táhla až 30 kilometrů.

Vídeň kontroly zavedla od pondělí na základě ustanovení smlouvy o schengenském prostoru volného pohybu, které tento krok umožňuje v mimořádných případech. K opatření přistoupila kvůli opět zvýšenému množství pokusů propašovat migranty přes Maďarsko do Rakouska.

76V Srbsku se opět hromadí uprchlíci, vláda v Bělehradě bije na poplach. iDNES.cz [online]. Economia [2016-07-07] [cit. 2018-04-21]. Dostupné z: https://zpravy.idnes.cz/uprchlici-srbsko-rakousko-madarsko-dbp-/zahranicni.aspx?c=A160707_161436_zahranicni_ert

Kontroly se poté zpřísnily i na maďarské straně. Rakouský ministr vnitra Wolfgang Sobotka na to v úterý večer reagoval hněvivě a ve formě diplomatického protestu si na úřad pozval maďarského velvyslance. „Maďaři kontrolují neoprávněně,“ řekl v televizi ORF. Podle něj nemají, na rozdíl od Rakušanů, ke kontrolám podložené důvody. Budapešť ale následně obvinění dementovala. Maďarské policejní prezídium (ORFK) ve středu večer kritiku sousedního státu ohledně hraničních kontrol odmítlo a uvedlo, že v Hegyeshalomu se jedná o kontroly bezpečnosti silničního provozu. Jde o součást intenzivnějších kontrol v letním období, kdy se zvyšuje nehodovost, tedy během července a srpna, napsala k tomu agentura MTI.

Právě na rušné maďarské dálnici M1, vedoucí přes přechod Nickelsdorf-Hegyeshalom, hrozí podle policejního prezidia velké nebezpečí dopravních nehod. Proto jsou prý potřebné pravidelné kontroly nákladních vozidel.

Německo uvolní na řešení migrační krize miliardy

Německá vláda poskytne spolkovým zemím do roku 2018 celkem sedm miliard eur (190 miliard Kč) na řešení následků migrační krize. Ve čtvrtek se na tom dohodli zemští premiéři s kancléřkou Angelou Merkelovou. Už dříve přitom vláda slíbila, že zaplatí spolkovým zemím dalších 2,6 miliardy eur (70 miliard Kč) ročně na pokrytí nákladů s ubytováním uprchlíků, uvedla agentura DPA.

Spolkové země dostanou od vlády letos a v příštích dvou letech pokaždé dvě miliardy eur na pokrytí nákladů, které jim vznikají péčí o běžence. Země totiž musejí platit zajištění ubytování, výuku němčiny, integrační a rekvalifikační kurzy pro běžence, stejně jako hradí náklady spojené s ostrahou ubytoven před možným napadením zvenčí i před konflikty mezi ubytovanými migranty.

Vláda také potvrdila, že příští rok a v roce 2018 uvolní pro spolkové země pokaždé 500 milionů eur (13,5 miliardy Kč) na výstavbu sociálních bytů, které by měly sloužit k ubytování uprchlíků, ale i nízkopříjmových německých rodin.

Německé ministerstvo financí už dříve oznámilo, že financování nákladů na řešení migrační krize by nemělo vést k vytváření nových dluhů. Země hospodaří s vyrovnaným rozpočtem od roku 2014.

Příloha 7⁷⁷: zpráva Všechna centra jsou plná! Srbsko má problém s uprchlíky

Srbská uprchlická centra jsou přeplněná, upozornil Úřad vysokého komisaře OSN pro uprchlíky, podle jehož informací je v zemi přes sedm tisíc migrantů. "Všechna centra jsou plná," uvedl mluvčí UNHCR s tím, že zatím není jasné, zda Srbsko kapacitu zvýší.

Srbská uprchlická centra jsou přeplněná, upozornil Úřad vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR), podle jehož informací je v zemi přes sedm tisíc migrantů. "Všechna centra jsou plná," uvedl mluvčí UNHCR s tím, že zatím není jasné, zda Srbsko kapacitu zvýší.

Nejméně sedm tisíc migrantů - převážně z Afghánistánu, Iráku a Sýrie - je zablokováno v Srbsku, jež není dostatečně vybaveno na to, aby se o ně postaralo z finančního i humanitárního hlediska. Přitom jen málo z nich chce v zemi zůstat.

Uzavření takzvané balkánské trasy sice zmírnilo příliv migrantů do bohatších evropských zemí, nicméně podle humanitárních organizací do Srbska nadále každodenně dorazí více než sto nových migrantů. Asi jen dvacet z nich má povolení cestovat do Maďarska, které je jako jediné ze sousedních zemí v bezvízovém schengenském prostoru. Podle mluvčí humanitární organizace na pomoc dětským uprchlíkům Save the Children asi polovinu z těchto migrantů tvoří děti, každé desáté je prý bez doprovodu.

77Všechna centra jsou plná! Srbsko má problém s uprchlíky. Týden.cz [online]. Empresa Media [2016-12-31] [cit. 2018-04-21]. Dostupné z: https://www.tyden.cz/rubriky/zahranici/evropa/vsechna-centra-jsou-plna-srbsko-ma-problem-s-uprchliky_411746.html

Srbsko se zavázalo poskytnout migrantům šest tisíc lůžek. Tomuto počtu se přiblížilo, ale vzhledem ke krizové situaci požádalo EU o pomoc.

Skladiště v centru Bělehradu, které postrádá základní vybavení, ubytovává asi tisíc mužů. Ženy a děti byly prioritně přijaty do oficiálních uprchlických táborů. Mnoho migrantů se však zdráhá stát se součástí systému. Obávají se, že jim to ztíží cestu dál do Evropy.

Vzhledem k tomu, že krátká chorvatská hranice se Srbskem byla před několika měsíci zatarasena a před tou maďarskou, která je obehnaná plotem s ostnatými dráty, se tvoří dlouhé fronty čekajících migrantů, se mnoho lidí obrací na převaděče. V pondělí srbské úřady objevily v nákladním vozu 77 migrantů. Ve čtvrtek tři migranti z Afghánistánu, včetně jednoho dítěte, zemřeli při dopravní nehodě. Řidič, který je podezřelý z pašování osob přes hranice, z místa utekl.

Příloha 8⁷⁸: Zpráva Němci začali vyhošťovat odmítnuté Afghánce

Desítky neúspěšných žadatelů o azyl z Afghánistánu byly tento týden deportovány z Německa, Norska a Švédska. Stalo se tak na základě říjnové dohody Evropské unie s vládou v Kábulu o navracení lidí. Nejvíce osob deportovali Němci. Neobešlo se to bez protestů.

Letadlo s 34 Afghánci z Frankfurtu nad Mohanem přistálo v Kábulu ve čtvrtek nad ránem. Jen o pár dní dříve se tam vrátilo také 13 afghánských občanů vyhoštěných ze Švédska, s nimi v letadle sedělo ještě devět lidí, které odmítlo Norsko.

Proti rozhodnutí německých úřadů protestovala část opozice a demonstranti byli také na frankfurtském letišti. Ministr vnitra Thomas de Maiziére však krok obhajuje. Podle něj nejméně třetina vyhoštěných v Německu porušila zákon a někteří byli k letadlu převezeni z věznic.

„Takové případy repatriace jsou správné a nezbytné pro to, aby náš azylový systém fungoval,“ citovala ministra německá média.

Německá vláda plánuje deportovat zhruba 12 500 Afghánců, kteří tvoří po Syřanech největší skupinu uprchlíků v zemi. Další letadlo s neúspěšnými žadateli o azyl má odletět v lednu. Berlín také zřídil zvláštní fond, z něhož vyplatí každého, kdo se do své vlasti vrátí dobrovolně sám.

Server Deutsche Welle informoval, že v letošním roce už bylo z Německa do Afghánistánu navráceno 2300 lidí.

Uříznou mi hlavu?

Ve středu mělo z Frankfurtu původně odletět 50 Afghánců. Šestnáct z nich ale bylo na poslední chvíli ze seznamu cestujících vyškrtáno, často na základě intervencí právníků. Jak upozornil britský deník The Guardian, většinou se jednalo o případy lidí, kteří do Německa nepřišli během migrační vlny v uplynulých dvou letech, nýbrž dříve.

List mluvil s vyhoštěnými mladíky, kteří v Německu vystudovali, hovoří plynule německy, měli v zemi práci a platili daně. Často jsou navíc navraceni do míst, kde se za šest sedm let od jejich odchodu bezpečnostní situace zhoršila. Jeden mladík se měl například vrátit do Kunduzu, který od jeho příchodu do Německa dvakrát ovládli povstalci z Tálibánu. „Mám strach. Nevím, jak se do Kunduzu dostanu. A když mě zastaví Tálibán a prohlédne si moje doklady, uříznou mi hlavu,“ svěřil se muž.

Ředitel afghánské poradny pro uprchlíky Abdul Ghafúr britskému listu řekl, že návrat do Afghánistánu je pro lidi tvrdá zkušenost, s níž se většina nedokáže srovnat. Uvedl, že 80 procent z nich zase ze země, v níž pokračuje válka s Tálibánem, do dvou let odchází.

78 Němci začali vyhošťovat odmítnuté Afghánce. Novinky.cz [online]. Borgis [2016-12-31] [cit. 2018-04-21].

Dostupné z: <https://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/423891-nemci-zacali-vyhostovat-odmitnute-afghance.html>

Příloha 9⁷⁹: zpráva *Chudí Italové se bouří proti přidělování bytů migrantům*

UVNITŘ ANKETA. Chudí Italové se bouří proti poskytování sociálních bytů imigrantům. Například obyvatelé římské chudinské čtvrti San Basilio zabránili jedné marocké rodině ve vstupu do bytového domu pro sociálně slabé.

Chudí Italové se bouří proti poskytování sociálních bytů imigrantům. Například obyvatelé římské chudinské čtvrti San Basilio zabránili jedné marocké rodině ve vstupu do bytového domu pro sociálně slabé. Ubytování podle nich mají dostat nejprve Italové. Zároveň ale popírají, že mají rasistické pohnutky a vysvětlují, že jejich odpor není chápán správně.

Anketa:

Pomohli byste uprchlíkům, ať už finančně, nebo materiálně?

Chystám se to udělat. 9 %

Ano, už jsem pomohl/a. 8 %

Ne. 83 %

"To není rasismus, to je spravedlnost. Dívat se na ně, jak zabírají nějaký byt, zatímco my nemáme žádný, to se dá jen stěžít strávit," říká šestadvacetiletý Enzo Morea, který je nezaměstnaný. Se svým otcem Adrianem žije několik měsíců v autokempu ve Filotranu, asi 15 kilometrů severovýchodně od historického jádra italské metropole. Předtím obsadili v chudinské čtvrti plné proluk a vybledlých fasád jeden ze sociálních bytů, ale bez příslušného povolení.

"Rozvedl jsem se, ztratil práci, nemohl jsem platit nájemné, takže jsem se sem nastěhoval se synem. Byli jsme tu, dokud nás nevyhodili," řekl starší z mužů. "Nejprve jsme šli do jednoho sklepa, pak jsem si s trochou načerno vydělaných peněz koupil použitý karavan," citovala jej agentura AFP.

Tři desítky obyvatel ze sousedství si stouply v úterý ráno před dům, aby zablokovaly vstup do jednoho z bytů, který marocká rodina dostala od městské správy sociálního zabezpečení. Podle některých svědků události se začaly zvyšovat hlasy a také se ozývat rasistické narážky. "Nalezte zpátky do svých gumových člunů, vraťte se zpátky domů," zaznělo.

Marocký pár s třemi plačícími dětmi ve věku od jednoho roku do sedmi let se nakonec dal na ústup a vzdal se nejen bytu, ale i snahy žít v uvedené čtvrti. Na místo dorazili městští policisté, aby uklidnili situaci, dostavili se i novináři a na zpravodajských serverech se rozšířily zprávy s fotografiemi.

"Je to škoda pro město i jeho občany," reagovala starostka Říma Virginia Raggiová z populistického Hnutí pěti hvězd. Zároveň slíbila, že město "zajistí zákonnost a právo těch nejslabších".

Otec vyjádřil pochopení

Ve čtvrtečním vydání deníku La Repubblica vyjádřil otec marocké rodiny pochopení pro důvody těch, kteří proti němu postavili. Ale řekl, že neví, jak konflikt "vysvětlit svým dětem".

"My jsme požádali o byt podle pravidel, byli jsme v pořadníku od roku 2011 a máme na něj právo," upozornil ale také čtyřicátník, který se přistěhoval do Itálie před deseti lety a pracuje v jedné montážní firmě.

Adriano Morea tvrdí, že i on žádal o sociální bydlení, a to už v roce 1991. Ale mezitím se rozvedl a už neví, co se s žádostí stalo.

Obyvatelé obvinili média, že zkreslují situaci v jejich čtvrti, když prý jen píšou o rasismu nebo obchodu s drogami.

⁷⁹Chudí Italové se bouří proti přidělování bytů migrantům. Týden.cz [online]. Empresa Media [2016-12-08] [cit. 2018-04-22]. Dostupné z: https://www.tyden.cz/rubriky/zahranici/evropa/chudi-italove-se-bouri-proti-pridelovani-bytu-migrantum_408962.html

Podle nich jde však o zlomek místních problémů.

"Nejsme rasisté, naše okolí je už po desítky let mnohonárodnostní. Ale připadá mi spravedlivější, když se uvolněné byty dají nejprve Italům," řekl Simone Iacobini, který se narodil v San Basiliu a 36 let už tam žije. Lidé jsou podle něj podráždění, což lze chápat vzhledem k přetrvávajícím problémům nezaměstnanosti, kriminality a odpadků v ulicích, to prý nikdo neřeší.

Příloha 10⁸⁰: zpráva *Další školní rok bez tělocvičen. Migrační krize trápí německé sportovce*

Karowští jezevci živoří. Populární sportovní spolek ze severovýchodního Berlína se už rok tísni v prostorách, kde by sportovní výkony čekal málokdo: bývalé drogerii. Městská hala, kterou měli v pronájmu, totiž na sklonku loňského roku začala místo sportovců sloužit žadatelům o azyl. Jezevcům se vmžiku rozpadl basketbalový oddíl, nebylo kde trénovat.

Stůl předsedkyně Kirsten Ulrichové zavalily formuláře s odhláškami. Během dvou dnů ze spolku odešlo 230 lidí, píše deník Die Welt.

Migrační krize tak Jezevce stála 40 tisíc eur - v přepočtu milion korun - na náhradních pronájmech a ztracených členských příspěvcích. Jen za opuštěnou drogerii platí každý měsíc nájemné dva tisíce eur, podobných provizorních sportovišť si museli sehnat dvanáct.

Sportovní hala v Karowě už je sice prázdná, spolku však ještě nejméně týden sloužit nebude. Čeká ji renovace a úklid, do kterého se ve volném čase zapojí i vedení a jádro členské základny Jezevců.

Německý olympijský výbor odhaduje náklady na renovaci každé tělocvičny, která se loni přeměnila v provizorní uprchlické centrum, až na 100 tisíc eur, tedy asi 2,7 milionů korun.

Napříč Německem jich přitom v době, kdy příliv migrantů kulminoval, úřady zabavily tisíce. Krize tvrdě dopadla hlavně na střední školy zřizované zemskými vládami. Jejich tělocvičny byly první „na ráně“ - úřad, který o nich rozhoduje, zároveň zodpovídá za nouzové ubytování žadatelů o azyl.

Žáci posilovali v učebnách, za sportem jezdili i do jiných měst. Německé školy, které se kvůli běžencům musely obejít bez sportovních hal, mají za sebou rok plný zmatků a improvizace. „Abychom NOVÝ mohli výuku tělocviku zachovat, přestavěli jsme tři naše učebny na posilovny. K ničemu jinému se ovšem použít nedají,“ popsala iDNES.cz na jaře Eva Bishopová, zástupkyně ředitelky gymnázia v bavorském Raublingu.

Výjimka z práv migrantů

Evropská unie členským zemím přikazuje, aby žadatelům o azyl poskytla důstojné ubytování. Pokud země vyčerpá své kapacity, podle směrnice má běžencům zaplatit ubytování v soukromých domech, bytech nebo například v hotelu.

Německo však loni sáhlo po výjimce. Pokud se země potýká s mimořádnou migrační vlnou, může životní podmínky běženců zhoršit - a ubytovat je třeba v tělocvičně.

Vždy se ovšem musí jednat o krajní a dočasné řešení.

Němci loni hledali i další řešení: Migranty ubytovali v hangárech starého letiště Tempelhof v centru Berlína, na palubě lodí či v kostele (více se dočtete zde). „V určitých časech nám tělocvičnu přenechává základní škola v sousedství a pokud je sucho, cvičíme venku,“ dodala.

Nejstarší žáci tehdy za sportem dojížděli až do vedlejšího města, kde jim zázemí poskytla místní reálka.

„Snažíme se, aby hodiny tělocviku pokud možno neodpadaly. Vyzaduje to však intenzivní a náročnou práci vedení školy a mimořádně vysokou flexibilitu učitelů,“ uzavřela zástupkyně ředitele.

⁸⁰Další školní rok bez tělocvičen. Migrační krize trápí německé sportovce. iDNES.cz [online]. MAFRA [2016-08-19] [cit. 2018-04-24]. Dostupné z: https://zpravy.idnes.cz/novy-skolni-rok-nemecko-telocvicny-migrace-fku/-zahranicni.aspx?c=A160819_104826_zahranicni_mlb

Raublingské gymnázium, které navštěvuje přes tisíc studentů, přišlo kvůli běžencům o všechny tři své tělocvičny už v květnu 2015. Eva Bishopová a její kolegové si nakonec po roce mohli oddychnout. Bavorské vládě se podařilo najít pro běžence jiné prostory. Až v polovině září skončí letní prázdniny, studenty čeká výuka tělocviku ve stejném komfortu jako před migrační krizí. Do některých tělocvičen se už sportovci nevrátí. Hały v Berlíně, bádensko-württemberském Wertheimu a braniborském Nauenu loni před plánovaným příjezdem běženců zapálili žháři.

Hały měly být volné po prázdninách, plány však nevyšly

V jiných spolkových zemích však sportovci takové štěstí nemají. Úřady původně slibovaly, že jim tělocvičny od nového školního roku vrátí. Asi ve 300 případech ovšem plán nevyšel. Na otázku, kdy tedy bude moci ve sportovních halách začít další trénink, teď zemské vlády odpovídají vyhybavě. Přesné datum se nikdo stanovit neodváží.

Největší problémy hlásí Severní Porýní-Vestfálsko, které jako nejlidnatější spolková země musí podle vnitroněmeckých kvót přijmout největší podíl migrantů (o systému rozdělování běženců čtěte zde). Jen v okrese Kolín nad Rýnem běžencům stále slouží 24 tělocvičen.

„Pro situaci kolem zabraných sportovních hal nemáme žádné pochopení. Chybí jasná komunikace, od zodpovědných úřadů nemáme žádné spolehlivé zprávy,“ stěžuje si Stefan Lamertz, ředitel Městského sportovního klubu Kolín.

Severní Porýní - Vestfálsko hlásí ještě 142 uzavřených tělocvičen. Přestože sportovcům i školákům citelně chybí, zemský sportovní svaz je s vývojem víceméně spokojený. Zemská vláda totiž dělá, co může: Ještě v dubnu byli běženci ubytováni hned ve 300 tělocvičnách. Bádensko-Württembersko dosud hostí žadatele o azyl ve 34 sportovních halách, pětadvacet už uklidilo a vrátilo obyčklým nájemcům.

Školy a sportovní kluby doufají, že se jim zbylé tělocvičny podaří získat zpět alespoň do zimy. Během září a října si ještě vystačí s venkovními sportovišti, nerady by však opět zažily situaci z loňska. Když se venku ochladilo, nezbylo než řadu tréninků a stovky hodin tělocviku zkrátka zrušit.

Příloha 11⁸¹: zpráva Němci obvinili 16letého syrského uprchlíka z plánování útoku

Šestnáctiletý uprchlík ze Sýrie byl v Německu obviněn z přípravy teroristického útoku. Mladík se podle úřadů v krátké době radikalizoval během pobytu v zařízení pro migranty v Kolíně nad Rýnem. Upozornění na něj dostala policie z kruhů blízkých místní mešitě, informovala dnes agentura DPA. Obhájce Syřana obvinění odmítl.

Šestnáctiletý uprchlík ze Sýrie byl v Německu obviněn z přípravy teroristického útoku. Mladík se podle úřadů v krátké době radikalizoval během pobytu v zařízení pro migranty v Kolíně nad Rýnem. Upozornění na něj dostala policie z kruhů blízkých místní mešitě, informovala dnes agentura DPA. Obhájce Syřana obvinění odmítl.

Mladík připravoval závažný násilný čin, řekl v pondělí vrchní státní zástupce Ulf Willuhn. Syřan, jehož jméno média neuvádějí, byl zatčen v září. Policie a prokuratura jej podezřívají, že plánoval útok s pomocí výbušnin. Od zahraničního kontaktu na chatu s vazbami na takzvaný Islámský stát (IS) prý obdržel konkrétní pokyny k výrobě bomby.

Mladíkův právní zástupce Michael Murat Sertsöz tvrdí, že podezření z trestného činu není dostatečně průkazné, aby opravňovalo žalobu. Syřan je podle něj traumatizován válkou a vazbu špatně snáší, objevuje se u něj třes a zmatení v řeči.

Za pouhý dohad označil Sertsöz podezření, že jeho klient chtěl skutečně útočit. Žádný konkrétní plán prý neexistoval, mladík si nikdy nevybral cíl ani nevyrobil výbušninu. V konverzaci na chatu podle advokáta často vtipkoval.

Syřan utekl před válkou se svými rodiči a sestrou. Loni se dostal do zařízení pro migranty v západoněmeckém Kolíně nad Rýnem. Ve městě sídlí centrála německé kontrarozvědky, v jejíchž řadách nedávno odhalili pravděpodobného islamistu.

81 Němci obvinili 16letého syrského uprchlíka z plánování útoku. Echo24.cz [online]. [2016-12-05] [cit. 2018-04-24]. Dostupné z: <https://echo24.cz/a/w9S3D/nemci-obvinili-16leteho-syrského-uprchlíka-z-planovani-utoku>

Loni v Kolíně nad Rýnem během silvestrovské noci čelilo mnoho žen krádežím a sexuálnímu napadení. Většinu pachatelů podle obětí tvořili migranti z afrických a arabských zemí.

Čtěte také: *Ministryně pro integraci se navázela do uprchlíků. Měli by jíst vepřové a pít alkohol*

Příloha 12⁸²: zpráva *Tábory pro migranty nepostavíme, Libye odmítá Zemanovu a Orbánovu vizi*

Libye odmítá zřizovat tábory pro migranty, kteří se chtějí usadit v Evropě. Takový projekt by znamenal, že Evropská unie odmítá převzít svou odpovědnost a chce ji přenést ji na libyjská bedra. Uvedl to ministr zahraničí mezinárodně uznávané vlády v Libyi Muhammad Táhá Sijála.

Tato myšlenka je rovněž na „hony vzdálená realitě v terénu“, vzhledem k tomu, že je Libye stále zmítána občanskou válkou, dodal podle agentury AFP Sijála, který se účastní jednání Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OBSE) ve Vídni.

Politici některých evropských zemí, včetně Rakouska a Maďarska, chtějí podle AFP uzavřít s Libyí dohodu umožňující, aby se migranti, kteří již prošli jejím územím a dostali se do Evropy, mohli na její území vracet. Šlo by o podobnou dohodu, jaká byla uzavřena v březnu s Tureckem.

Návrhy zahrnují výstavbu obřích táborů financovaných a spravovaných Unií, kde by uprchlíci mohli žádat o azyl v Evropě a čekat na případné schválení.

„Od začátku roku odcestovalo do Evropy přes Středozemní moře více než 300 tisíc migrantů a uprchlíků. Dalších 235 tisíc lidí se v Libyi k cestě do Itálie teprve chystá,“ uvedl na konci září vyslanec OSN v zemi Martin Kobler.

Miloš Zeman v rozhovoru, který vyšel v neděli v listu Financial Times, doporučil deportovat ekonomické uprchlíky z Evropy do „prázdných míst“ v severní Africe nebo na „neobydlené řecké ostrovy“. Vybudování obřihho tábora v Libyi navrhoval také maďarský premiér Viktor Orbán.

Příloha 13⁸³: zpráva (?) *Proč Afričané „prchají“ do Evropy*

Zemí, z nichž Afričané utíkají před násilím a konflikty, je málo. Většina jde za penězi. Tím potápí ty potřebné.

PRAHA Dvaadvacet kilometrů od Libye probíhá na moři tragikomické představení, při němž se věci nenazývají pravými jmény a občas se utopí spousta lidí.

Právě se tam odehrála dosud největší „záchranná“ operace migrantské krize. Týkala se 6 500 migrantů, i když všechno bylo trochu jinak. Celé je to jako hra. Migranti vyplují oficiálně do Itálie, i když tam nikdy doplout nemohou. Nemají na to například dost paliva. Mají ho však dost na to, aby se dostali na hranici libyjských výsostných vod.

Tam už na ně čekají zachránci, kteří slouží jako vodní taxi do Itálie. Vědí to, ale bez nich by se migranti často utopili. Vyploouvají na zpuchřelých nafukovacích člunech a dřevých bárkách. Někdy nemají ani motor, pašeráci je dotáhnou na hranici mezinárodních vod a odpojí.

„Vzeme vás na půl cesty a zbytek pojedete s Evropany,“ říkají napůl v žertu pašeráci migrantům podle zprávy vyšetřovací komise britského parlamentu.

Součástí představení je následná zpráva o zachráněných migrantech prchajících před „válkami a útlakem“, jak se mechanicky uvádí.

Faktem však je, že podle žebříčku zemí zastoupených nejvíce v této uprchlické vlně plují z Afriky především

⁸²Tábory pro migranty nepostavíme, Libye odmítá Zemanovu a Orbánovu vizi. iDNES.cz [online]. MAFRA [2016-12-05] [cit. 2018-04-24]. Dostupné z: https://zpravy.idnes.cz/libye-odmita-tabor-uprchlici-dig-/zahranicni.aspx?c=A161006_135036_zahranicni_ert

⁸³Proč Afričané „prchají“ do Evropy. MF DNES. MAFRA. 31. 8. 2016. Praha. ISSN 1210-1168.

ekonomičtí migranti. Z deseti států, jak je uvedl Úřad vysokého komisaře OSN pro uprchlíky, patří do kategorie „války a útlaču“ bez výhrad jen dva, Somálsko a Eritrea. Súdán částečně, Mali a Nigérie jsou tak rozlehlé (viz graf), že drtivá většina lidí žije na území, kde je klid, a kam lze tedy i odejít a zůstat tak doma.

Z žebříčku plyne, že vlna z Libye je především ekonomickou migrací. Jsou v něm země jako Nigérie, Senegal či Ghana, jež jsou v Africe ekonomicky i politicky nejlépejší.

Má to logiku. „To, že nejvíc zastoupeni jsou Nigerijci, nesouvisí s Boko Haram. Na cestu jsou potřeba peníze, ne všichni ti lidé jsou zoufalci,“ říká český velvyslanec v Nigérii Pavel Mikeš. „Vědí, kam jdou a proč tam chtějí.“

Téměř polovina ze států na seznamu je sama cílem africké migrace. To vypovídá o jejich ekonomické kondici i o tom, že domácí jsou pod tlakem a migrují také, když jim uprchlická vlna dá šanci se svést. Tím však potápějí ty potřebné ze Somálska či Eritreje.

Odkud se Afričané plaví do Evropy

Deset zemí, odkud míří nejvíc migrantů do Itálie: překvapivě jen málo z nich je jako Somálsko.

5 % - Senegal. Země vydávaná za příklad afrického rozvoje, politicky, ekonomicky, i pokud jde o svobody. Napojení na Francii je tradiční, proto lidé považují za běžné odchody za prací do Evropy.

5 % - Mali. Donedávna takřka ukázková země. Na řídké obydleném severu (Mali má však rozlohu jako Francie a Španělsko dohromady) nyní už několik let probíhají boje. Jih, kde žije drtivá většina obyvatel, je však zcela bezpečný.

7 % - Súdán. Na jeho území či v okolí probíhá několik konfliktů (Dárfúr, boje v Jižním Súdánu atd.). V zemi je tudíž mnoho uprchlíků. Polovina lidí žije pod hranicí bídy.

12 % - Eritrea. Drsná diktatura s velmi bídnou pověstí, která je v nadsázce srovnávána s KLDK. Chudoba, nucené práce, časově neomezená služba v armádě (ta je hlavním popudem k útěku).

7 % - Gambie. Maličká zemička, jejíž příjem z pětiny závisí na tom, co domů pošlou migranti z ciziny. Rekreační ráj Evropanů, který však nemá zrovna pověst šampiona lidských práv a v tomto ohledu spadl pod obvyklý africký průměr.

7 % - Guinea. Klasická africká země, jež leží zřetelně pod kontinentálním průměrem: hodně chudá a politicky ne zcela stabilní, což odlákalo zahraniční peníze.

7 % - Pobřeží slonoviny. Nejrozvinutější frankofonní země a někdejší ekonomický šperk západní Afriky. Stát atypický vnitřní snášenlivostí a stabilitou se ocitl v roce 2002 na prahu občanské války. Nyní je klid. Výdělky v zemi jsou vyšší, než je v Africe obvyklé.

3 % - Ghana. Jedna z nejzářivějších hvězd africké současnosti – ekonomicky, i pokud jde o stupeň demokracie a dodržování lidských práv.

20 % - Nigérie. Tradičně ekonomická motivace k migraci. Nigérie má největší africkou ekonomiku, je však zkorumpovaná a nyní v poklesu. Na severu útočí sice Boko Haram, ale do Evropy jdou především jižané, u nichž je klid. Vzhledem k velikosti země (jako Francie a Itálie dohromady) je to, jako by prchali Provensálci a Sicilané, protože v Normandii se bojuje.

5 % - Somálsko. Není co dodat: rozvrácená země, kde se na mnoha místech bojuje už třetí desetiletí v řadě. Průměrná délka života je 54 let.

Príloha 14⁸⁴: zpráva Uprchlíci se Česku stále vyhýbají. Střediska pro ně jsou skoro prázdná

Pracovníci resortu vnitra stále prověřují spolehlivost zhruba 80 syrských uprchlíků z Turecka, které by Česká

84Uprchlíci se Česku stále vyhýbají. Střediska pro ně jsou skoro prázdná. Právo. Borsig. 15. 11. 2016. Praha.

ISSN 1211-2119.

republika měla přijmout na základě mezinárodních dohod, další migranti ale české úřady příliš nezatežují.

Uprchlíká vlna se totiž Česku na rozdíl od loňska nadále vyhýbá, podle policejních statistik se u nás odhalí jen jednotky případů nelegálně pobývajících cizinců týdně.

Celkově je v tuzemských zařízeních pro zajištění cizinců v současné době podle údajů zveřejněných ministerstvem vnitra 62 lidí. Největší skupinu z nich tvoří muži ve věku od 27 do 49 let. Jde o cizince, které čeká vyhoštění.

Kapacita těchto zařízení je přitom víc než desetinásobná. „Ve většině případů se jedná o osoby zadržené z důvodu porušování pobytového režimu, tedy nejde primárně o tranzitující migranty,“ poznamenala k tomu mluvčí ministerstva Hana Malá.

Připomněla, že většina ze zadržovaných cizinců u nás jsou Ukrajinci, kteří dominují i statistikám sledujícím počty nelegálně pobývajících cizinců na našem území. Následují je Vietnamci a Alžíráné.

O něco naplněnější jsou střediska pro žadatele o azyl, kde pobývá zhruba 350 cizinců čekajících na rozhodnutí českých úřadů. Jejich kapacita je naplněná zhruba z poloviny.

Tok z balkánské cesty se zastavil

Taktéž mezi žádostmi o azyl jsou pak podle Malé nejčastější ty od ukrajinských státních příslušníků. „Průměrný počet žádostí o mezinárodní ochranu činil v tomto roce 115 žádostí za měsíc, přičemž maximum bylo 179 žádostí v únoru a minimum 96 v květnu,“ poznamenala k tomu mluvčí resortu.

Celkově bylo u nás podle údajů cizinecké policie letos zjištěno více než 4500 nelegálních migrantů. (Pokračování na str. 3) Uprchlíci se Česku stále vyhýbají...

(Pokračování ze str. 1) Proti loňsku je to méně o zhruba 3000 lidí a 95 procent z takto zjištěných případů spadá do kategorie nelegálního pobytu.

Mluvčí cizinecké policie Kateřina Rendlová v této souvislosti konstatovala, že příliv uprchlíků z loňského roku z tzv. balkánské cesty se de facto zastavil.

„V současné době jsou záchyty nelegálních migrantů u nás takřka mizivé, jde maximálně o jednotky případů týdně a ani s blížící se zimou nelze očekávat žádnou změnu v tomto směru,“ řekla k tomu Právu Rendlová.

Kvůli vystavěným plotům v Bulharsku nebo v Maďarsku a zvýšeným kontrolám na hranicích např. v Rakousku se podle Rendlové hlavní proud uprchlíků přesunul z Rakouska do Itálie. „Je to nový trend, který souvisí s vytvořením komunit Afghánců, Syřanů nebo Pákistánců na území Itálie,“ poznamenala mluvčí cizinecké policie.

Integrační program pro azylanty

Uprchlíci shromáždění v tzv. kotlích v Srbsku, Řecku, Maďarsku nebo Rakousku nyní podle Rendlové usilují o nové cesty do cílových evropských zemí, tedy zejména do Německa.

„Nejčastěji se proto obracejí na převaděče. Těmi jsou často jejich příbuzní nebo známí krajané, které již v cílové zemi mají např. statut azylanta a pro své blízké jezdí,“ vysvětlila Rendlová.

Do České republiky by legálně měla v blízké budoucnosti na základě mezinárodních smluv o povinných kvótách zamířit osmdesátka syrských uprchlíků, kteří jsou v současné době zadržováni v Turecku.

„V současné chvíli jsou prováděny důkladné bezpečnostní prověrky všech předložených spisů,“ uvedla k tomu Malá s tím, že příslušné dokumenty české straně dodal Úřad vysokého komisaře OSN pro uprchlíky.

„Den jejich přesídlení závisí na konečném rozhodnutí vyplývajícím ze závěrů bezpečnostních prověření,“ doplnila Malá.

Dosud Česká republika na základě povinných kvót přijala loni jednu čtyřčlennou syrskou rodinu z Řecka a letos v srpnu pak další dvě takové rodiny.

Pro úspěšné žadatele o azyl, kteří na naše území přicházejí buď spontánně, nebo v rámci tzv. organizovaných relokací, přitom od letoška funguje program integračních služeb, které ministerstvu vnitra poskytuje Charita ČR. Ta od začátku roku předala vnitru 110 individuálních integračních plánů pro celkem 230 lidí.

„V současnosti se program týká 447 osob, mezi nimiž jsou nejvíce zastoupeni státní příslušníci Ukrajiny, Sýrie, Iráku a Kuby,“ konstatuje v této souvislosti pravidelná zpráva o situaci v oblasti migrace zveřejněné ministerstvem vnitra.

To přitom v současné době prostřednictvím veřejné zakázky hledá generálního poskytovatele integračních služeb na období mezi lety 2017 až 2019. Vítěz tendru bude mít za úkol zajišťování integrace konkrétních lidí, a to v souladu se Státním integračním programem a prostřednictvím přímé práce s klienty.

Nyní jsou záchyty nelegálních migrantů u nás takřka mizivé - Kateřina Rendlová, cizinecká policie

Příloha 15⁸⁵: zpráva *Evangelíci z Nového Města na Moravě ubytují rodinu uprchlíků*

Město už dříve přijalo Barmánce. Nechce ale přijímat jiné uprchlíky Nové Město na Moravě – Novoměstští evangelíci chtějí poskytnout útočiště lidem, kteří se ocitli v nouzi. Cílovou skupinou jsou uprchlíci.

„Evangelický sbor v Novém Městě nabízí pomoc při integraci jedné uprchlické rodiny. Chceme se ujmout lidí, kterým náš stát poskytne azyl. Jde nám o spolupráci se státní správou při začleňování osob, které se rozhodla Česká republika chránit. Neklademe si tudíž žádné dodatečné podmínky, jako je například země původu azylantů či jejich náboženské vyznání, podmínky nastavuje stát v azylovém řízení,“ upřesnil presbyter Vojtěch Hrouda. Velkou podporu místních ale v tomto směru evangelíci nemají. Kamenem úrazu je zmíněná absence dodatečných podmínek.

„Já osobně se k záměru evangelické církve stavím záporně právě z důvodu, že nemá být přihlíženo k zemi původu, a především k náboženskému vyznání. Nehleďte v tom rasistický či xenofobní podtext. Svět v poslední době mnohé prožil a prožívá a pro mě osobně by byl problém, kdyby se do Nového Města měly nastěhovat osoby vyznávající islám. Hodnoty, které ctí, jsou naprosto odlišné od našich, ať se to týká vztahu k ženám, jinak sexuálně orientovaným menšinám, jiným náboženským vyznáním či zvířatům,“ prozradil svůj názor Novoměšťan Michal Pavel Vojta.

DŮVĚRYHODNOST

Evangelíci si myslí, že dodatečné podmínky nejsou nutné. Podle nich je státní azylové řízení, jímž imigranti projdou, dostatečné a důvěryhodné „sítu“. „Ve světě je velké množství lidí na útěku. Prchají před válkou, násilím, hladem, před politickou perzekucí. Tento pohyb vyvolává obavy a přináší bezpečnostní rizika. Důraz na bezpečnost a obranu proti teroru je proto na místě. Zároveň je třeba strach v lidech nepřizívat, prostě nebát se. Povzbuzujeme se k chrabrosti a velkorysosti. Pro křesťanské církve je podstatná rovina pomoci člověku v nouzi,“ řekl Hrouda. Vedení novoměstské radnice si nemyslí, že by bylo nutné, aby desetitisícové město, které už v minulosti vzalo některé uprchlíky pod svá „ochranná křídla“, řešilo současnou uprchlickou krizi. „My jsme už před pár lety aktivně přistoupili k imigračnímu programu Barmánců.

Přijali jsme tři barmánské rodiny, přičemž nám pomohli i místní evangelíci. A nemáme důvod na tom něco měnit jen proto, že je nyní moderní přijímat uprchlíky z jiného kouta světa. Jsme ochotni pokračovat v integračním programu Barmy, který se nám osvědčil. Lidé, kteří k nám přišli, si u nás našli práci a v Novém Městě už několik let žijí. V tom chceme pokračovat a do jiných dobrodružství se pouštět nebudeme,“ vysvětlil novoměstský starosta Michal Šmarda.

Nabídku novoměstského evangelického sboru prozatím žádní běženci nevyužili. „Česká republika není pro uprchlíky ze současné migrační vlny cílovou zemí.

Přesto jsme do Státního integračního programu vstoupili. Cítíme dvojí odpovědnost, vůči lidem v nouzi a vůči státu,“ podotkl Vojtěch Hrouda.

Příloha 16⁸⁶: zpráva *Syřané už v Německu nedostávají azyl.*

Po skončení války se musí vrátit domů

Syrský pas byl v Německu ještě nedávno automatickou zárukou získání azylu. Spolková republika poskytovala azyl úplně všem občanům Sýrie bez ohledu na jejich konkrétní osud. V poslední době se to ale radikálně změnilo: Německo Syřanům přestalo udělovat azyl a místo toho velké většině z nich dává doplňkovou ochranu. Ta se od azylu zásadně liší tím, že platí jen na omezenou dobu. Poté co pomine nebezpečí, před kterým daný člověk prchá, by se měl vrátit do země původu, tedy v tomto případě do Sýrie.

V září v Německu požádalo o azyl necelých 24 tisíc Syřanů. Přes 70 procent z nich ho ale nedostalo a Německo jim místo toho poskytlo doplňkovou ochranu. To od vypuknutí uprchlické krize zatím vůbec největší podíl, i když i v červenci a v srpnu už počet lidí ze Sýrie, kteří dostali doplňkovou ochranu, převažoval nad těmi, kteří získali azyl. Ukazují to data Spolkového úřadu pro migraci a uprchlíky, který je poskytl deníku Frankfurter Allgemeine Zeitung.

85Evangelíci z Nového Města na Moravě ubytují rodinu uprchlíků. *Deník*. Vltava Labe Media. 31. 10. 2016.

Praha/Jihlava/Vyškov ad.

86Syřané už v Německu nedostávají azyl. Po skončení války se musí vrátit domů. *Hospodářské noviny*.

Economia. 14. 10. 2016. Praha. ISSN 0862-9587.

Je to další z dokladů, že Německo v poslední době výrazně zpřísnilo svůj přístup k žadatelům o azyl. Už v březnu na dva roky pozastavilo právo lidí, kteří na jeho území získají ochranu, aby za nimi do Německa přijeli jejich blízcí rodinní příslušníci. Němci taky chtějí mnohem rychleji vracet do zemí původu ty žadatele, kteří na ochranu nárok nemají, vyhošťovat azylanty, kteří se dopustí trestného činu nebo přísněji kontrolovat, jestli nedochází k radikalizaci uprchlíků i německých občanů muslimské víry. „Řada lidí má strach před dalšími útoky, to je pochopitelné,“ řekl tehdy ministr vnitra Thomas de Maiziere.

To vše má posílit bezpečnost v době, kdy se mezi uprchlíky objevilo několik teroristů. Zatím poslední z nich, Syřan Džábil Bakr, který se podle policie bezprostředně chystal zaútočit, spáchal sebevraždu ve vazební věznici v Lipsku. Muže předtím zadrželo několik příslušníků syrské komunity, kteří ho následně předali policii. Němce i další členy unie už na začátku současné migrační vlny část politiků i odborníků vyzývala, aby při vyřizování žádostí o azyl upřednostňovali právě doplňkovou ochranu. S tou má Evropa rozsáhlé zkušenosti z doby konfliktu mezi Srby a kosovskými Albánci z konce 90. let minulého století, kdy ji dostaly stovky tisíc běženců. Po skončení války se pak vraceli zpět. Doplňkové ochraně nyní dávalo přednost mimo jiné české ministerstvo vnitra a zastánci takového postupu byli i mezi nejvlivnějšími evropskými politiky. Bývalý premiér jedné ze zemí EU nedávno novinářům mimo záznam řekl, že za dočasnou ochranu osobně lobboval u předsedy Evropské komise Jeana-Clauda Junckera.

Evropské právo totiž umožňuje, aby se členské země EU dohodly, že budou uprchlíkům na svém území doplňkovou ochranu poskytovat. Každý stát jich pak převezme tolik, kolik odpovídá jeho kapacitám. „Komise ale tento postup odmítla kvůli tomu, že jeho schválení vyžaduje jednomyslnost,“ řekl politik. Místo toho přišel Brusel s návrhem na povinné kvóty na přijetí uprchlíků, kteří dostali azyl. To bylo možné prosadit kvalifikovanou většinou, což se přes odpor Česka a několika málo dalších zemí stalo.

Příloha 17⁸⁷: zpráva *Už i Unie hledá „ostrov“ pro nelegální migranty*

BRUSEL, BERLÍN To, o čem dosud mluvili nahlas jen prezident Miloš Zeman nebo maďarský premiér Viktor Orbán, začínají v Unii říkat další politici.

Imigranty je třeba udržet v táborech či ubytovacích zařízeních mimo území Unie, nebo přinejmenším mimo evropskou pevninu.

Že africké migranty, kteří se přes Středozemní moře snaží dostat do Itálie, je třeba podrobit azylovému zařízení už v Libyi, prosazuje nejnověji i německý ministr vnitra Thomas de Maiziere. O nutnosti „vytlačovat“ lodě s uprchlíky zpět do libyjských vod hovořil před pár dny šéf britské diplomacie Boris Johnson. Některé řecké ostrovy v Egejském moři by se pak podle mnohých odborníků mohly stát odkladištěm imigrantů – podobně jako Austrálii slouží ostrov Nauru. A to v případě hrozícího zhroucení dohody Evropské unie s Tureckem o zadržování imigrantů.

87Už i Unie hledá „ostrov“ pro nelegální migranty. *Mladá fronta Dnes*. MAFRA. 19. 10. 2016. Praha. ISSN 1210-1168.

Zdroje

Citovaná a odkazovaná literatura

- ARENTOVÁ, Hannah. *Původ totalitarismu I-III*. Praha: OIKOYMENH, 1996. ISBN 80-86005-13-5
- BARTHES, Roland. *Mytologie*. Praha: Dokořán, 2004. ISBN 80-86569-73-X.
- BAUDRILLARD, Jean. *Simulacra and Simulation*. Michigan: University of Michigan Press, 1994. ISBN 0-472-06521-1.
- BAUDRILLARD, Jean: *The Gulf War Did Not Take Place*. Bloomington: Indiana University Press, 1995. 89 s. ISBN 0-253-21003-8.
- DERRIDA, Jacques. *Gramatologie*. Bratislava: Archa, 1999. ISBN 80-7115-138-6.
- DERRIDA, Jacques. *Texty k dekonstrukci: Práce z let 1967-1972*. Bratislava: Archa, 1993. ISBN 80-7115-046-0.
- FROMM, Erich. *Umění milovat*. Praha: Orbis, 1966. i. č. 11-023-66.
- RADKA, Jelínková. *Právní postavení uprchlíků v České republice: Rozbor právního postavení uprchlíků a azylového řízení v České republice podle nového zákona č. 325/1999 Sb.* [online]. In: . Tábor: EPS, 2000, s. 1-50 [cit. 2018-05-02]. Dostupné z: http://aa.ecn.cz/img_upload/213998dd557a6ecf241d80d7748bd811/postaveni_uprchliku.pdf
- MARCOS, Subcomandante Insurgente. *Příběhy Starého Antonia*. Praha: Nakladatelství AF, 2017. ISBN 978-80-906439-2-5.
- MICHALOVIČ, Peter a Vlastimil ZUSKA. *Znaky, obrazy a stíny slov: úvod do (jedné) filozofie a sémiologie obrazů*. Praha: Akademie múzických umění, 2009. ISBN 978-80-7331-129-2.
- MOCNÁ, Dagmar a Josef PETERKA. *Encyklopedie literárních žánrů*. Praha: Paseka, 2004. ISBN 80-718-5669-X.
- (neznámý autor). *Epos o Gilgamešovi*. Praha: Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění, 1958.
- (neznámý autor) *Bible: Písmo svaté Starého a Nového zákona: (včetně deuterokanonických knih): český ekumenický překlad*. 13. vyd., (4. opr. vyd.). Praha: Česká biblická společnost, 2007. ISBN 978-80-8728-792-7.
- PTÁČKOVÁ, Kateřina, Milena LENDEROVÁ a Jana STRÁNÍKOVÁ, ed. *Dějiny žen aneb evropská žena od středověku do poloviny 20. století v zasetí historiografie: (sborník příspěvků z IV. pardubického bienále 27.-28. dubna 2006)*. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2006. ISBN 80-719-4920-5.
- SAID, Edward. *Orientalismus*. Praha: Paseka, 2006. ISBN 978-80-7185-921-5.

- ŠEBEŠ, Marek. *Simulace a hyperrealita. Kritická reflexe médií v díle Jeana Baudrillarda*. Brno, 2004. Fakulta mediálních studií a žurnalistiky, FSS MU.
- VALMÍKÍ (přebásnil FRIŠ, Oldřich). *Ramájanam*. Praha: Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění, 1957.

Odkazované online zdroje

- The Gulf War: Comprehensive and critical analysis of the 1990-1991 war. *FRONTLINE* [online]. 1996 [cit. 2017-11-26]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=aUMAyI0TPA>
- Nayirah Kuwaiti girl testimony. *Hill & Clowton* [online]. 1990 [cit. 2017-11-26]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=LmfVs3WaE9Y>
- DEARDEN, Lizzie. *The fake refugee images that are being used to distort public opinion on asylum seekers*. *The Independent* [online]. [cit. 2017-12-08]. Dostupné z: <https://www.independent.co.uk/news/world/europe/the-fake-refugee-images-that-are-being-used-to-distort-public-opinion-on-asylum-seekers-10503703.html>.
- POLÁČEK, Juraj. Pokračovanie vydieračskej tragédie pravdoláskarov: otec Aylana bol v skutočnosti pašerák ľudí. *Medzicas.sk* [online]. [cit. 2017-12-08]. Dostupné z: <http://medzicas.sk/pokracovanie-vydieracskej-tragedie-pravdolaskarov-otec-aylana-bol-v-skutocnosti-paserak-ludi/> (*dezinformační web*)
- *The Refugees Operational Portal: Mediterranean refugee situation* [online]. UNHCR, 2017 [cit. 2018-02-06]. Dostupné z: <http://data2.unhcr.org/en/situations/mediterranean>
- Teroristův bratr: Hlásili jsme, že Najim odjel do Sýrie. Nestalo se nic. *iDNES.cz* [online]. MAFRA, 2016-03-25 [cit. 2018-02-06]. Dostupné z: https://zpravy.idnes.cz/mourad-laachraoui-o-attentatu-sveho-bratra-fgs-zahranicni.aspx?c=A160325_114043_zahranicni_mlb
- *Asylum statistics* [online]. Eurostat, 2017 [cit. 2018-02-06]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Asylum_statistics
- *Počty žádostí o mezinárodní ochranu v jednotlivých letech (1990 - 2016)* [online]. Ministerstvo vnitra České republiky - Odbor azylové a migrační politiky, 2017-3-24 [cit. 2018-02-07]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/souhrnna-zprava-o-mezinarodni-ochrane-za-rok-2016.aspx>
- *Udělení mezinárodní ochrany podle let (2006 - 2016)* [online]. Ministerstvo vnitra České republiky - Odbor azylové a migrační politiky, 2017-3-24 [cit. 2018-02-07]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/souhrnna-zprava-o-mezinarodni-ochrane-za-rok-2016.aspx>
- *ŽADATELÉ O MEZINÁRODNÍ OCHRANU* [online]. Sdružení pro integraci a migraci, 2016 [cit. 2018-02-07]. Dostupné z: <http://www.migrace.com/cs/poradna/informace-pro-cizince/zadatele-o-mezinarodni-ochranu>
- *Statistika úřadu chránící hranici EU: do Evropy přišlo zatím o dvě třetiny méně migrantů než loni* [online]. iRozhlas.cz, 2017-12-11 [cit. 2018-02-07]. Dostupné z: <https://www.irozhlas.cz/zpravy->

svet/migranti-imigranti-recko-italie-balkan-stredozemni-more-syrie-afrika_1712111855_gol

- *Encyklopedie migrace: Data, fakta a příběhy ze světa v pohybu* [online]. Online encyklopedie migrace, z. s. [cit. 2018-02-15]. Dostupné z: encyklopedie.org

Seznam analyzovaných zpráv

Online

- Končí symbol migrační krize. Tábor v Calais se podařilo zcela vyklidit. *ČT 24* [online]. Česká televize, [2016-10-26] [cit. 2018-04-15]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/1944034-konci-symbol-migracni-krize-tabor-v-calais-se-podarilo-zcela-vyklidit>
- Migranti trčí měsíce na řeckých ostrovech, místním dochází trpělivost. *iDNES.cz* [online]. MAFRA [2016-07-11] [cit. 2018-04-15]. Dostupné z: https://zpravy.idnes.cz/migranti-potycky-leros-pozar-d2n-/zahranicni.aspx?c=A160711_122813_zahranicni_aba
- Itálie v centru migrační krize. V říjnu k jejím břehům připlul rekordní počet běženců. *Aktuálně.cz* [online]. *Economia* [2016-06-11] [cit. 2018-04-21]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/k-brehum-italie-v-rijnu-priplul-rekordni-pocet-bezencu/r~8ec880aea03211e6bcb60025900fea04/>
- V Srbsku se opět hromadí uprchlíci, vláda v Bělehradě bije na poplach. *iDNES.cz* [online]. *Economia* [2016-07-07] [cit. 2018-04-21]. Dostupné z: https://zpravy.idnes.cz/uprchlici-srbsko-rakousko-madarsko-dbp-/zahranicni.aspx?c=A160707_161436_zahranicni_ert
- Všechna centra jsou plná! Srbsko má problém s uprchlíky. *Týden.cz* [online]. *Empresa Media* [2016-12-31] [cit. 2018-04-21]. Dostupné z: https://www.tyden.cz/rubriky/zahranici/evropa/vsechna-centra-jsou-plna-srbsko-ma-problem-s-uprchliky_411746.html
- Chudí Italové se bouří proti přidělování bytů migrantům. *Týden.cz* [online]. *Empresa Media* [2016-12-08] [cit. 2018-04-22]. Dostupné z: https://www.tyden.cz/rubriky/zahranici/evropa/chudi-italove-se-bouri-proti-pridelovani-bytu-migrantum_408962.html
- Němci začali vyhošťovat odmítnuté Afghánce. *Novinky.cz* [online]. *Borgis* [2016-12-31] [cit. 2018-04-21]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/423891-nemci-zacali-vyhostovat-odmitnute-afghance.html>
- Další školní rok bez tělocvičen. Migrační krize trápí německé sportovce. *iDNES.cz* [online]. MAFRA [2016-08-19] [cit. 2018-04-24]. Dostupné z: https://zpravy.idnes.cz/novy-skolni-rok-nemecko-telocvicny-migrace-fku-/zahranicni.aspx?c=A160819_104826_zahranicni_mlb
- Němci obvinili 16letého syrského uprchlíka z plánování útoku. *Echo24.cz* [online]. [2016-12-05] [cit. 2018-04-24]. Dostupné z: <https://echo24.cz/a/w9S3D/nemci-obvinili-16leteho-syrskeho-uprchlika-z-planovani-utoku>
- Tábory pro migranty nepostavíme, Libye odmítá Zemanovu a Orbánovu vizi. *iDNES.cz* [online]. MAFRA [2016-12-05] [cit. 2018-04-24]. Dostupné z: <https://zpravy.idnes.cz/libye-odmita-tabor->

Tisk

- Už i Unie hledá „ostrov“ pro nelegální migranty. *Mladá fronta Dnes*. MAFRA. 19. 10. 2016. Praha. ISSN 1210-1168.
- Syřané už v Německu nedostávají azyl. Po skončení války se musí vrátit domů. *Hospodářské noviny*. *Economia*. 14. 10. 2016. Praha. ISSN 0862-9587.
- Evangelíci z Nového Města na Moravě ubytují rodinu uprchlíků. *Deník*. Vltava Labe Media. 31. 10. 2016. Praha/Jihlava/Vyškov ad.
- Uprchlíci se Česku stále vyhýbají. Střediska pro ně jsou skoro prázdná. *Právo*. Borsig. 15. 11. 2016. Praha. ISSN 1211-2119.
- Proč Afričané „prchají“ do Evropy. *MF DNES*. MAFRA. 31. 8. 2016. Praha. ISSN 1210-1168.